

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutro“ izda-
vat ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Hitlerjev komunizem

Včeraj je bilo v Berlinu svečano razglašeno novo delovno pravo, ki uvaja neke vrste komunizem v nemškem gospodarstvu

Berlin, 14. jan. d. Državna vlada je na svoji včerajšnji seji pod predsedstvom Hitlerja končno javno odobrila novo delovno pravo narodno-socialističnega režima, nazvano »zakon o redu nacionalnega dela«. V svrhu proslave tega važnega dogodka je bilo za danes popoldne sklicano v berlinski Lustgarten manifestacijsko zborovanje, ki se ga je po naročilu vlade moralo udeležiti vse delavstvo Berlina.

Novi zakon predstavlja popoln pre-
vrat in neke vrste narodno-socialistični
komunizem. Ne gre za modifikacijo
obstojećih zakonov in dosedanjih de-
lovno pravnih predpisov, marveč za do-
cela novo odmero pravic in dolžnosti de-
lavca, in delodajalca v duhu narodno-
socialističnih načel, po katerih je vo-
ditelj vsemagoočen.

Vodja takozvane delovne fronte dr.
Ley je objavil v zvezi s tem obširno po-
jasnilo, v katerem poudarja, da sioni
novi zakon na treh načelnih dognanjih
narodnega socializma.

Prvo načelo je načelo vodstva in od-
govornosti, ki se drugo od drugega ne
sme nikdar ločiti. Podjetnik mora zopet
postati gospodarski voditelj in to ne le
voditelj podjetja po trgovskih načelih,
marveč tudi kot duhovni in politični vo-
ditelj vseh nameščenec in delavcev
svojega podjetja. Za svoje delo je od-
govoren skupnosti naroda in to načelo,
ki omejuje dosedanje zasebno lastnino in
uvaja neke vrste komunizem, je v za-
konu jasno izraženo.

Drugo načelo hitlerjevskega delovne-
ga prava sloni na interesni in duhovni
skupnosti podjetnika in nameščenec.
Usoda podjetnika mora biti obenem
usoda njegovih delavcev. Izvršilne do-
ločbe tega zakona, ki vsebujejo tarifatne
in socialne določbe, slone na načelu, da
delovna sila človeka ni blago, ki se pro-
daja in kupuje, marveč da je posvečena
veliki misli, ki jo ima gospodarstvo v
življenju naroda. Stroj in delovno mesto
pripadata delavcu prav tako kakor pod-
jetniku, ki bo obdržal le svoj meščansko-
pravni naslov.

Tretje načelo tega zakona je v tem,
da morajo biti vse pogodbe, dogovori in
naredbe v razmerju med delavcem in
delodajalcem prežete duha samostojno-
sti in poštenja. Ta zakon naj omogoči,
da se izločijo vsi nepošteni sodobniki in
da se posamezniku odpre pot do skup-
nosti in do poštenega življenja. Zato
predvideva zakon posebna častna sodi-
šča, ki jih bodo tvorili predstavniki go-
spodarstva, prežeti narodno-socialistič-
nega duha. Vodja podjetja mora biti go-
spodar v svoji hiši, toda ne v duhu do-
sedanjega pojmovanja, marveč mora
istočasno nositi tudi vso odgovornost
napram svojem delavstvu. Vsi oni, ki
danes zlorabljajo svoja vodilna mesta,
jih bodo morali zapustiti, čim jim to
častno sodišče odredi sposobnost za vo-
dilna mesta.

Narodno-socialistični listi objavljajo
dolge slavospeve Hitlerju, v katerih po-
udarjajo med drugim, da od Bismarcka

dalje ni bil izdan v Nemčiji noben za-
kon, ki bi se mogel po svoji važnosti in
po svoji dalekosežnosti vsaj malo pri-
merjati s tem velikim činom Adolfa Hi-
tlerja.

Upor diplomatov

Pariz, 14. januarja. d. Pariški listi po-
ročajo, da je prišlo zadnje dni do hudih
sporov med državnim kancelarjem Hi-
tlerjem in nemškim diplomatskim zborom.
Hitler je med drugimi pozval tudi
pariškega poslanika Kösterja, naj vstopi
v narodno-socialistično stranko. Dr.
Köster pa je to zahtevo odklonil z ute-
meljitvijo, da kot poklicni diplomat ni
zastopnik državnega kancelarja, marveč
državnega predsednika in da bo stopil v
narodno-socialistično stranko šele po-
tem, če bo to poprej storil predsednik
države. List zatrjuje, da so se temu sta-
lišču priključili skoraj vsi ostali nem-
ški diplomati, kar je Hitlerja zelo raz-
burilo. Zagrozil je, da bo uporne diplo-
mate v najkrajšem času zamenjal z za-
nesljudnimi narodnimi socialisti.

Tudi Viljem nezadovoljen

Doorn, 14. jan. d. Poročevalec Reu-
terjevega urada poroča, da bivši nem-
ški cesar Viljem, ki bo 27. januarja sla-
vil svoj 75. rojstni dan, budno spremlja
razvoj nemške politike in da je v zad-
njem času zelo nezadovoljen s celokup-
no politiko narodno-socialne stranke, ki
je dovela do popolne izolacije Nem-
čije.

Napetost na Daljnem vzhodu

Pred proglasitvijo mandžurskega cesarstva — Proti-
ruske demonstracije — Japonska bojazen pred Ame-
riko in Rusijo

Peking, 14. januarja č. Po dosedanjih
neuradnih vesteh bo predsednik mandžur-
ske države Puyi kronan za mongolskega
in mandžurskega cesarja 3. marca, ko po-
teče prvo leto ustanovitve nove mandžur-
ske države. Nadalje poročajo, da bo isto-
časno podpisana tudi nova zavezniška po-
goda med Mandžurijo in Japonsko.

Kakor poudarjajo listi, bo kronanje v
Cangčunu zelo preprosto. Mandžurija bo
postala ustavna monarhija in vladar se bo
imenoval »Sin neba«. Imenovan bo tudi
vladarski svet, ki pa bo imel le posveto-
valno oblast. Parlamentarne volitve niso
predvidene. Po kronanju bo novi cesar od-
potoval v Tokio, kjer bo gost japonskega
cesarja.

Harbin, 14. januarja č. Včeraj se je se-
stal upravni svet vzhodno-kitajske železni-
ce. Ko se je razširila vest o njegovem za-
sedanju, so se zbrale velike množice ljud-
stva, ki so pričele protestirati proti vo-
dstvu železnice, ki je v rokah ruskih zastop-
nikov. Množica je navallala na zgradbo že-
lezniške uprave in jo opustošila. Ko je do-
bila policija ojačenje, so se demonstranti
umaknili. Ruski generalni konzul je zaradi
protiruskih demonstracij pozval oblasti,
naj zaščitijo ruske državljane in njihovo
imetje.

Tokio, 14. januarja č. Polet ameriške le-
talske eskadrole iz San Francisca v Pearl
Harboru na otoku Honolulu presojajo v ja-
panskih pomorskih krogih kot prvi večji
letalski poizkus za primer ameriško-japon-
ske vojne. Mnogo pomorskih strokovnja-
kov se v japonskem tisku bavi s pomenom
letalske zveze med honolulskim otočjem in
ameriško celino. Splošno naglašajo, da na-
merna Amerika ustvariti iz Havajskega
otočja čim bolj popolno vojno oporišče za
svoje letalstvo in vojno mornarico.

V ostalem zatrjujejo v tukajšnjih poli-
tičnih krogih, da se je spričo uspelega

ameriškega poleta znatno ojačil položaj
japonskega vojnega in pomorskega mini-
stra, ki vztrajno zahtevata nadaljnje izdat-
ke za oborožitev. Admiral King je v zve-
zi s poletom izjavil, da bodo sedaj vse
ameriške letala čnekega tipa, ki jim je
uspel polet preko Tihega oceana, oprem-
ljena v kratkem z najmočnejšimi ameriški-
mi letalskimi motorji, tako da se bo njho-
va hitrost povečala od 160 na 225 km na
uro.

New York, 14. januarja č. »Internatio-
nal News Service« je razširila senzacional-
no izjavo vrhovnega poveljnika japonske
vojnne mornarice admirala Seit Suguja po-
ročevalcu neke japonske pomorske revije,
da skušajo Rusija in Zedinjene države ob-
koliti Japonsko, da bi cernirale njeno silo.
Za Japonsce je edina rešitev v tem, da se
do kraja oborožijo. Bela rasa se mora od-
reči svojemu primatu. Pomorski spopad
med Zedinjenimi državami in Japonsko bi
povzročil katastrofo obeh držav. V vsa-
kem primeru pa, je zaključil admiral, je
Japonska že sedaj pripravljena na vojno.

Tokio, 13. januarja. s. Japonski tisk od-
klanja soglasno ameriško pobudo, da naj
bi se pomorska razorožitvena konferenca,
ki se ima sestati l. 1936, odgodila za nekaj
let. Ta pobuda, ki doslej še nima oblike
oficielnega koraka, je brez dvoma samo
poizkusni balon in je vprašanje, ali bo
Amerika, ko bo izvedela, kako je bila spre-
jeta na Japonskem, sploh še vztrajala pri
njej. Japonski tisk popolnoma nedvoumno
ugotavlja, da bo Japonska vztrajala, naj
se konferenca vrši l. 1936, in da bo zahte-
vala na njej popolno enakopravnost. Raz-
merje japonske mornarice nasproti angle-
ški in ameriški po ključu londonske po-
morske razorožitvene konference se že se-
daj označuje kot popolnoma nesprejem-
ljivo.

Naraščajoča zmeda v Avstriji

Avstrija drvi v vedno večji politični kaos — Dollfuss ni-
ma nikjer zanesljive opore

Dunaj, 14. jan. d. Odkritja, do katerih
so dovedle aretacije zadnjih dni, so kakor
nalasne vodja na mlin ene skupine Heim-
wehra, ki zavzema najbolj radikalno stali-
šče in ki hoče za vsako ceno pofašistiti
Avstrijo, da bi jo na ta način rešila pred
poplavo hitlerizma. Heimwehr je že po-
prej zahtevala razne izpembe na vo-
dilih mestih in odstranitve vseh ljudi iz
državnih služb, ki ne soglašajo z njenimi
cilji. Dr. Dollfuss se je doslej tej zahtevi
upiral, boječ se, da bi se moglo to pripe-
titi tudi njegovim lastnim ljudem iz kr-
ščanske socialne stranke. Sedaj pa se je
pritisku Heimwehra vdal in na svoji si-
močni seji je ministrski svet imenoval do-
sedanjega svetnika notranjega minist-
stra dr. Fleischa za komisarja za osebne
zadeve. Naloga tega komisarja je odstra-
niti iz državne službe vse nezanesljive
elemente. Do se bo to zgodilo izključno po
želti Heimwehra, je jasno že v naprej in
tudi to kaže, da se vedno bolj uveljavlja
diktatura Heimwehra.

To dejstvo izliva v vrstah krščanske
socialne stranke čimdalje večje razburje-
nje. Zaradi množičnih se izstopov velikih
organizacij iz stranke, je ta stranka na
znotraj oslabilna in je docela izgubila do-
sedanji vpliv ter si vodstvo sedaj le še
prizadeva, da doseže kar najbolj častno li-
kvidacijo stranke. Kakor poroča »Neuig-
keitsweltblatt«, ki velja za organ dr. Doll-
fussa, je v stranki prevladovala prepričanje,
da se mora kar najbolj nasloniti na Doll-
fussovo patriotsko fronto. Vodstvo stranke
pa zahteva, da se predhodno razloži
razni konflikti, pri čemer misli brez dva-
ma na omejitve vpliva Heimwehra, ki
grozi docela izpodrediti krščanske socia-
liste. V to svrhu je bilo predsedstvo stran-

ke pooblašeno pričeti pogajanja z zvez-
nim kancelarjem dr. Dollfussom, kate-
re mu so bile želje in zahteve krščanske so-
cialne stranke danes pisмено predložene.

Nesigurnost, v katero je zašel Dollfuss-
ov režim, se zrcali tudi v koncentraciji
policijske in Dunaju. Poleg ojačenih rednih
policijskih oddelkov je na Dunaju že tisoč
mož pomožne policije, danes pa je prisel
nov transport 600 mož in prav toliko jih
pričakujejo tudi še jutri, tako da bo nad
2000 mož pomožne policije samo na Dunaju.
V javnosti se v zvezi s tem širijo naj-
različnejše govorice. Tako se med drugim
širijo vesti, da pripravila Heimwehr pre-
vrat, hoteč odstaviti dr. Dollfussa in pro-
glasiti svojo diktaturo ter da je dr. Doll-
fuss v svrhu obrambe proti tej zaroti
zbral na Dunaju toliko policije, na kate-
ro se more še najbolj zanesti. Na drugi
strani pa se govori, da je prišlo do zaro-
te proti knezu Starhembergu, kateremu
baje očitajo, da je premočno odločen. Na
drugi strani mu hudo zamerijo, da je do-
puslil kompromitiranje Heimwehra z are-
tacijo Albertja in drugih heimwehrovskih
prvakov. Točnost teh vesti ni mogoče
kontrolirati. Vsekakor pa je zavladala v
politični javnosti popolna negotovost in
niče si ni na jasnem, kako se bodo pri-
like razvile.

Berlin, 14. jan. d. Beg narodnih socia-
listov iz avstrijskih taborišč je izlival v
berlinskih krogih veliko nezadovoljstvo.
»Völkischer Beobachter«, piše, da je to
znak obupa in brezizidnosti na uspeh
narodno-socialističnega pokreta v Avstri-
ji. Voditelj takozvane avstrijske fronte
narodno-socialistične stranke Hebltch je
prišel v berlinskih krogih v veliko nemi-
lost.

Gigantsko nemško oborože- vanje v zraku

London, 14. januarja. AA. G. Reynolds
priobčuje vrsto podrobnih dokumentov o
oboroževanju Nemčije. 1. maja 1934, pravi
Reynolds, bo nemška oborožitev v zraku
tolikšna, kakor francoska. Po njegovih od-
kritjih obsega program za oborožitev v
zraku, kakor ga je izdelal Göring, 294 leti.
Ta vojska letala bodo imela bombe, ki jih
bodo spuščala po elektromagnetnem siste-
mu ter bodo gotova v 4 mesecih. Takrat,
zaključuje Reynolds, bo Nemčija razpo-
gala z zračnim brodom 1750 do 2100
enot.

Afera Staviskega

Pariz, 14. januarja. AA. Snoti je odpo-
toval v Bayonne, kamor bo danes prispel,
poslanec tretjega pariškega volilnega
okrožja in bivši poslovni prijatelj pokojne-
ga Staviskega g. Bonnaure. Ko je bayon-
ski preiskovalni sodnik, na čigar zahtevo
je poslanska zbornica Bonnaure odvzela
imuniteto, izvedel, da se je Bonnaure od-
pravil v Bayonne, je izjavil: Jaz ga nisem
klical v Bayonne. Dozdaj še ni ničesar ob-
tožen in bo morda njegovo potovanje v
Bayonne popolnoma odveč.

Pariz, 14. januarja. AA. Pravosodni mi-
nister je izdelal definitivno besedilo za-
konskih osnutkov, ki jih je predvčerajš-
njim napovedal predsednik vlade Chau-
vinea v poslanski zbornici in ki dopolnju-
jejo kazensko zakonodajo zastražan obreko-
vanja v listih in podkupovanja uradnih
oseb. Prvi načrt zahteva ječo za omenjene
tiskovne delikte, drugi pa predlaga isto
kazen ječe za podkupovalce in podkup-
ljence.

Aretacije Švicarjev v Rusiji

Pariz, 14. januarja. AA. Iz Moskve po-
ročajo, da so sovjetske oblasti aretirale
vse uradnike neke velike švicarske prevo-
ne družbe, ki ima svoje podružnice v vseh
pristaniščih ob Črnem morju. Ravnatelj
podjetja Bernarda so aretirali v Moskvi v
trenutku, ko se je mudil v nekem državnem
uradu v zadevah svoje družbe. Sovjetske
oblasti do davi še niso izdale nikakega
uradnega pojasnila o vzrokih teh aretacij.

Velika cerkvena afera na Poljskem

Varšava, 14. januarja. d. Veliko pozornost
v javnosti vzbuja afera, v katero so zaple-
teni višji krogi pravoslavne cerkve na Polj-
skem. Gre za protizakonito izrekanje ločit-
ve zakonov, sklenjenih po rimskokatoli-
škem obredu. Pri tem so pobirali tako vi-
soke takse, da so v enem letu zaslužili nad
600.000 zlotov. V afero je zapleten tudi
5 škofov. Kazenski zakon predvideva za ta-
ka dejanja zaporno kazen 5 do 10 let.

Aktivna bilanca Poljske

Varšava, 14. januarja. AA. Po gospodar-
skih statističnih podatkih je Poljska lani
uvozila blaga za 827 milijonov zlotov, iz-
vozila pa za 959.6 milijona zlotov ter je
njena trgovinska bilanca za leto 1933 ak-
tivna za 132.6 milijona zlotov.

Tudi invalidi posetijo Sofijo

Beograd, 14. jan. p. Bolgarsko udruženje
vojnih žrtev je novabilo udruženje jugo-
slovenskih invalidov na poset v Sofijo.
Večja delegacija jugoslovenskih invalidov
bo pod vodstvom predsednika g. Nedića 20.
t. m. odpotovala v Sofijo.

Zasedanje sveta DN

Danes bo formalna otvoritvena seja — Zasedanje bo
važno zaradi diplomatskih razgovorov, ki se bodo pri
tej priliki vršili

Zeneva, 14. januarja. AA. V ponedeljek
15. t. m. se prične 78. redno zasedanje sveta
DN pod predsedstvom poljskega zuna-
njega ministra dr. Becka. Med političnimi
vprašanji so med drugimi na dnevnem re-
du bolivijsko-paragvajski spor, nekatere
nemške pritožbe v manjšinskih zadevah in
vprašanje naselitve Asircev v Iraku.

Svet DN bo razen tega na tem zasedanju
razpravljal o imenovanju novega predse-
dnika in novih članov upravne komisije za
Posarje. Razpravljati bo moral tudi o pri-
pravah za plebiscit, ki ga določa za Posarje
je versailleska mirovna pogodba. Kakor zna-
no, se mora po določilih te pogodbe prebi-
valstvo Posarja v roku 15 let od 10. janua-
rja 1920 končno odločiti o nadaljnji usodi
dežele. Pogodba določa, da se glasovanje
lahko vrši po okrožjih ali pa po občinah.
Glasovalci bodo o treh možnostih: a) na-
daljnji obstoj Posarja v sedanji obliki, b)
priključitev k Franciji, ali c) priključitev k
Nemčiji. Na podlagi izida plebiscita bo svet
sklepal o nadaljnji usodi Posarja bodi
kot celote bodisi za posamezne dele de-
žele.

Razen uradnih sej sveta DN mislijo, da
bo zasedanje sveta Društva narodov do-
priložnost za važne razgovore med držav-

ni, zlasti o razorožitvenem vprašanju.
Sodiijo, da bo takoj po zaključku zasedanja
sveta DN sklicana seja predsedstva razoro-
žitvene konference. Prav tako verjetno je
pa po drugi strani, da bo sestanek splošne-
ga odbora konference odgođen na mesec
februar.

Prva seja bo zgolj formalna, ker ji ne
bodo prisostvovali ne Boncour ne John Si-
mon ne dr. Boneš, ne Politis, ki pridejo v
Zenevo šele v sredo ali četrtek.

Van der Lubbe bo pokopan v Nemčiji

Pariz, 14. januarja. AA. Iz Haaga po-
ročajo, da je nemško zunanje ministrstvo
sporočilo holandskemu poslaniku v Berli-
nu, da bi bil prevoz trupla obglavljenega
Van der Lubbeja na Holandsko v nasprot-
ju z določili nemškega kazenskega postop-
ka. Pač pa bodo Van der Lubbejevo trup-
lo izročili njegovi rodbini, če pride v Lip-
sko. Holandska vlada je naročila svojem
konzulu v Lipskem, da se udeleži pogre-
ba Van der Lubbeja.

Velike reforme v Rusiji

Decentralizacija uprave — Redukcija uradništva —
Reorganizacija stranke

Varšava, 14. jan. d. Listi poročajo, da
se sestane 25. t. m. v Moskvi 17. kongres
komunistične stranke. Na dnevnem redu
tega zasedanja je kot glavna točka novi
organizacijski statut, ki ga je sestavil
Kaganovič in ki ga je takozvani Polit-
buro odobril.

Kakor poroča »Gazeta Poljska«, gre
pri tem za zelo važne izpembe ne sa-
mo v stranki sami, marveč tudi v celo-
kupnem državnem aparatu Sovjetske
Unije. Predvsem bo odpravljen doseda-
nji sistem kolegijskih posvetovanj, ki
je tvoril enega izmed glavnih temeljev
sovjetskega režima. Posamezni ljudski
komisarji, zlasti gospodarski, so imeli
dosedaj številne sovseve, takozvane ko-
legije, ki bodo uklinjeni. Prav tako bo
število podkomisarjev reducirano na
dva. Število uradništva se bo znižalo za
15 odstotkov, kar predstavlja letni pri-
hranek 725 milijonov rubljev. Še važ-

nejša je teritorialna decentralizacija.
Industrijska uprava bo poverjena lokal-
nim oblastem. Dosedanje vmesne orga-
nizacije trustov in zvez za posamezne
proizvedbene panoge bodo razpuščene.
Državna kontrola bo poverjena izključ-
no komunistični stranki, ki bo temu pri-
merno temeljito reorganizirana.

Vstop v stranko bo izredno težaven,
disciplina stranke pa se bo zelo poostri-
la. Načrt predvideva tudi omejitve de-
bat na strankinih zborovanjih, da bi se
na ta način kar najbolj ščitila enotnost
stranke in onemogočilo snovanje sepa-
ratističnih skupin, ki bi mogle ogroziti
diktaturo proletarijata. Izključitve iz
komunistične stranke se bodo izrekale
sodnim potom. Članstvo stranke bo ri-
gorozno prečiščeno in računajo, da se
bo zaradi tega znižalo na 2 in pol mi-
lijona.

Povratak predsednika vlade v Beograd

Zagreb, 14. jan. n. Na povratku iz Ro-
gaške Slatine je danes opoldne prisel sem-
kaj ministrski predsednik g. dr. Milan Sr-
škič, ki je prebil božične praznike v Rog-
ški Slatini. Z opoldanskim beograjskim br-
zovlakom je nadaljeval potovanje v Beo-
grad. Te dni sta odpotovala tudi ministra
gg. dr. Srkulj in dr. Hanžek.

Zasedanje Glavnega pro- svetnega sveta

Beograd, 14. jan. p. Jutri se prične zae-
danje glavnega prosvetnega sveta pri pro-
svetnem ministru Razpravljal bo o kva-
lifikacijah, reaktivacijah, o uredbi glede
razvrstitve šol za znanja po uradniškem za-
konu in o učnih knjigah iz dravske bano-
vine bo prisostvoval zasedanju predsednik
sekcije JUU g. Ivan Dimnik.

Dimitrov in tovariša na poti v Moskvo?

Varšava, 14. jan. g. Kakor poročajo tu-
kajšnji listi, bodo bolgarski komunisti Di-
mitrov, Popov in Tanev, ki so bili oprošte-
ni pred sodiščem v Lipskem, nocoj potov-
ali preko Poljske v Moskvo. Oficialni
nemški komuniké, da so bili izpuščeni na
svobodo, bo objavljen šele potem, ko bo-
do že zapustili nemško ozemlje.

Pred stabilizacijo dolarja?

Washington, 14. januarja č. Kljub vsem
demantijem kroži v političnih krogih go-
vorica, da bo predsednik Roosevelt v krat-
kem podal važno izjavo o valutnem vpra-
šanju. Napovedal bo, da namerava končno
stabilizirati dolar na osnovi 41 dolarjev za
unčo zlata.

Zagoneten umor pri Pančevu

Beograd, 14. jan. p. V selu Vladimirovac
blizu Pančeva so davi odkrili zagoneten
zločin. Tamošnjega uglednega zdravnika dr.
Milana Lazića so našli mrtvega v cestnem
jarku. Morilci so mu odrezali glavo in telo
neštokrat prebodli z velikim bodalom.
Pri umorjenem so našli vse denar in druge
predmete, tako da je roparski umor izklju-
čen. Splošno mislijo, da gre za osebno ma-
ščevanje. Kdo je morilec, se nihče ne ve.
Policija je uvedla vsestransko preiskavo.

Snovanje nove stranke

Beograd, 14. jan. p. V dvorani Delav-
ske zbornice se je vršila danes konferenca,
na kateri so razpravljali o snovanju social-
no demokratske stranke. Vsi govorniki so
se izjavili za to, da se stranka osnuje in
pooblastili poseben odbor da predloži pre-
vila v potrditve in ukrene vse, kar je po-
trebno za ustanovitev stranke v smislu za-
konskih predpisov.

Kongres brivskih pomočnikov

Zagreb, 14. jan. n. Tu se je vršil danes
II. kongres brivskih in lasničarskih pomoč-
nikov. Razpravljali so o raznih organiza-
cijskih zadevah in med drugim sklenili, da
se osnujejo v vseh banovinah avtonomni
podsavezi. Sedež podsaveza za dravsko ba-
novino bo v Ljubljani. V savezni odbor so
bili med drugimi izvoljeni gg. Ivan Adam
iz Ljubljane, Josin Kocbek iz Maribora in
Georg Kohon iz Celja.

Uvoz luksuznega blaga

Beograd, 14. jan. AA. Finančno minist-
stvo je izdalo naslednje pojasnilo: Kot
luksusno blago iz št. 68 odnosno 76 sezna-
ma luksuznih predmetov se smatrajo lu-
ksusni izdelki iz papirja, kartona, lesene
mase ter luksuzni predmeti iz keramike, ki
imajo zaradi finega izdelka večjo vrednost
kakor običajno vrednost zlahtne kovine ter
so v zvezi s finim ali najfinjšim materia-
lom odnosno zlahtno kovino, biserom itd.

Skrb napredne inteligence za omladino

Ob zelo lepi udeležbi se je včeraj vršilo letno zborovanje starešinske družine „Jadrana“ — Zbor je razpravljajal o vseh aktualnih vprašanjih

Ljubljana, 14. januarja. Po sobotnem stišnem uspehu Slovan- skem večeru, o katerem poročamo na drugem mestu, so se danes dopoldne v zelo častnem številu sestali starešine „Jadrana“ iz Ljubljane in raznih večjih krajev Slovenije: običnemu zboru, ki ga je ob pol 11. v dvorani ZKD v Kazalji otvoril predsednik prof. dr. Alojz Zalokar. Po kratkem uvodnem pozdravu in ko je sporočil, da bo Nj. Vel. kralju odposlana udanostna brzojavka, je g. predsednik omenil, da sta v preteklem letu umrli dva tovariša: prof. Ljudevit Miklavc in Ljubljani in notar Fran Tavcar v Kranju. Njun spomin so tovariši primerno počastili. Poleg starešin, ki so predstavljali prav vse naše akademske poklice, so počastili zborovanje s svojo navzočnostjo nekateri naši ugledni predstavniki, tako pred vsem minist. dr. Albert Kramer, nadalje so bili navzoči: bivši minister dr. Niko Zupančič, senator dr. Novak, načelnik prosvetnega oddelka prof. Breznik, direktor listov konzorcija „Jutrac“ Stanko Virant, dr. tožilec dr. Jančič iz Maribora, ravnatelj Akademikolegija prof. Jeran, ravnatelj dr. Pavlič kot zastopnik Zveze naprednih akademskih starešin, finančni svetnik Volčič v imenu starešinske zveze „Triglava“, zastopnik JNAD „Jadrana“, „Preporoda“ in drugih. V daljšem, skrbno začetem poročilu, ki so ga navzoči pozorno poslušali, je nato predsednik dr. Zalokar obravnaval vprašanja, ki dandanes najbolj živo posegajo v interes in javno udeleževanje naše napredne inteligence.

Govor predsednika prof. dr. Zalokarja

Tisto krilo naše inteligence, ki ga zastopamo z našim društvom — je izjavil predsednik — je prekomerno zaposleno v vseh panogah našega življenja. Delo naših članov srečavamo na vsak korak. Na političnem področju nosimo posebno težko breme odgovornosti in skrbi. V gospodarskih organizacijah je naš trud osredotočen na cilju, da uspešno prebrodimo depresijo in poiščemo realnih tal za gospodarsko stvarbo bodočnosti. Pri naših kulturnih in ostalih društviših sili pretežni del dela na ramesih naših ljudi. Naši člani sodelujejo pri zgradbi naše književne kulture in so odlično udeleženi v dnevnem tisku. Brez pretiravanja lahko trdimo, da večina naših javnih akcij izhaja iz vrst naše inteligence in iz onih narodnih krogov, ki so duhovno in socialno trdno povezani s slovensko napredno inteligenco.

Naše število je veliko in velike pa tudi naloge, ki jih mora v takih časih vršiti slovensko razumništvo. Marsikaj pa bi se dalo uspešneje realizirati, če bi se naše moči bolj ekonomično izrabljale. Naši kulturni delavci morajo eno in isto delo opravljati po večkrat. Zlasti je vprežena naša podeželska inteligenca. Napraviti je treba enoten načrt za koncentracijo moči in končni efekt bo večji!

Razcepjenosti so pri nas zapadle tudi borbeno nacionalno politične organizacije. Omenjam te skupine zaradi tega, ker se v vsaki izmed njih nabaja jedro, iz katerega bi lahko vzklilo zdravilno zelišče za naše politične gospodarske razmere. Razdvojenost se opaža tudi v delu za našo mladino. Ne mislim samo akademске, marveč vso narodno mladino, ki zasluži več pažnje. Dan za dnem postaja problem starih in mladih generacij ostrejši. Mladina upravičeno zahteva, da se ji omogoči samostojna gospodarska eksistenca s plodnim delom.

Pravo delo je element socialne morale. A kaj stori današnja družba, da bi preskrbela mladino dela? Ta problem je z ozirom na gospodarsko krizo najbolj zapleten. Preskrba dela za mladino in rešitev gospodarske krize segata druga v drugo in sta časih istovetni. Pri vseh provizoričnih ukrepih, ki jih danes delamo, naj bi nas vodilo spoznanje, da zasilno, ne-produktivno delo mladini več škodi nego koristi. V tej luči moramo gledati različne bednostne fondе, ustanavljanja navidezni služb, zaposlitve z delom, ki nimajo nobene socialne ali gospodarske vrednosti.

Skrb za zaposlitev akademske mladine nalaga dve nalogi.

Prva je neposredna in neodložljiva: absolviranim akademikom je treba takoj dati dela in s tem obstane. Če že kje obstaja nadprodukcija, ta ne sme ovirati nastavitve mladih moči. Težkoče, ki bi mogle s tem nastati, bo treba sprejeti kot nujno zlo. Druga naloga, katere se moramo sicer tudi takoj lotiti, a se bo dala izvesti šele v prihodnjih obdobjih, zadeva skrb za akademski naraščaj. Naša prosvetna politika se mora postaviti na stališče, da se omogoči akademski študij tolikemu številu mladih moči, kolikor jih bo narod v dobi štedenja in ekonomiziranja potreboval. Morda je v tem res zavora proti svobodni konkurenci umskih sil, ali na drugi strani od neomejene produkcije intelektualcev ni pričakovati večjega napredka, če se akademski poklici proletarizirajo in s tem demoralizirajo.

Današnje stanje, ki dela videz, kakor da bi bilo že vsega preveč, ne more biti pravo merilo. Vse te stvari bo treba šele točno ugotoviti in šele potem bo mogoče dati načrte. V današnjih časih mora program organizacije, kakor je naša, stalno imeti na dnevnem redu vprašanje m. l. n. Poleg tega je treba aktivistično posegati v dnevno dogajanje. Onim našim članom, ki stojijo na vidnih mestih v naši politiki, upravi in gospodarstvu, prav posebno toplo polagamo na srce

trezno in načrtno sanacijo mladinskega vprašanja, posebno še vprašanja akademske inteligence.

Dasj se je naše delo v glavnem vršilo v Zvezi naprednih akademskih starešin, naj omenim naše stališče glede slovenske učne knjige. Zvesti svojemu prepričanju smo zahtevali, da se slovenska učna knjiga zaradi birokratičnih in drugih pogrškov ne sme zanemarjati. Učna knjiga v slovenskem jeziku je naša srčna hubezen in istočasno tudi velevažen element s. o. venske in jugoslovenske kulture. Pričaujemo, da se bodo v bodoče tehnične zapreke odstranile in se slovenski učni knjigi omogočil razmah.

Takisto smo prepričani, da se bo zadeva radila rešila tako, da radlo se bo predmet eksploatacije od strani kapitala, temveč kot eminentno vzgojno in propagandno sredstvo, ustanova za širjenje prosvete in nacionalne zavesti.

V gospodarskih in zlasti bančnih vprašanjih je naša Zveza zavzela stališče, ki naj bi vsaj paliativno nekoliko razsvalalo naše gospodarsko stanje. S političnimi vprašanji se direktno kot neposredno društvo nismo bavili. Morda je tu in tam naš vpliv moralno sodočeval, v glavnem pa smo morali seveda vsa ta vprašanja prepustiti onemu delu članstva, ki stoji v politični areni.

Naše razmerje do aktivnega „Jadrana“ je bilo vse leto priščno prijateljsko. Medsebojni stiki sicer niso bili preveč živahni, tem tenejšje pa nas je družila skupna težnja po zdravi nacionalni, gospodarski in državni orientaciji. Z oraskim starešinskim društvom „Triglavo“, so nas spajali v trdno falango isti interesi in ista nacionalna usmerjenost. Če so se kje pokazale kakšne razlike, so jih zakrili nedostaki naše skupne organizacije in tehnično nedovoljno opremljeni društveni aparat.

Krasno uspel Slovanski večer

Ljubljana, 14. januarja.

XIV. slovanski večer na Taboru, ki ga je priredilo sinodi JNAD „Jadrana“, je bil tudi letos izredno lep družabni dogodek. Pokroviteljstvo nad to reprezentativno akademsko prireditvijo je blagovolil tudi v tekočem letu prevzeti Nj. Vel. kralj Aleksander I. Jadranca so zopet poskrbeli za izredno okusen aranžma. Mogočnega sokolska dvorana je bila sijajno razsvetljena, z vseh balkonskih lož so visle dragocene preproge, prav tako tudi z balkona a nad odrom je bila med zelenje in trobojnice postavljena kraljeva doprsna slika.

Oficijelni sprejem gostov je bil med 20.30 in 21. Kakor vsa druga leta, je slovanski

Poročilo tajnika in blagajnika

S podrobnimi navedbami, strnjeno in vestno sestavljeno poročilo, je nato dopolnil predsednikov govor tajnik inž. Zajec. Omenjal je zlasti harmonično soglasje s aktivnimi Jadranci, opisal bežne razmere, v katerih mora dandanes živeti omladina, ob tem pa poudaril, da se je naš izredno pozitivni smisel za javno delo. V organizatoričnem pogledu so se razmere izboljšale, članstvo se je pomnožilo na 411 članov. Še leta 1933 je bilo vseh članov le 30, tedaj je napredel res lep. Toda ob 2000 Jadrancah, ki so v drugem desetletju šli skozi društveno življenje „Jadrana“, je društvo kljub opravljenemu delu še vedno v razvoju. Dobra tretjina Jadrancah je izven dravske banovine.

Direktor tehnične srednje šole g. Josip Reissner je podal blagajniško poročilo. Saida je bil ob koncu predlanskega leta 22.000 Din, lani pa 18.000 Din, torej nazadek. Izdatkov je bilo 34.000 Din. A koliko je treba truda, da se potrebitni denar zbere! Zlasti povzroča mnogo skrbi podporni sklad. Društvo vzdržuje nad 20 akademikov, ki so brez vseh sredstev in podpore. Z današnjim dnem je kredit izčrpan in občni zbor mora najti rešitev, da podpiranci ne bodo jutri gladni na čisti. Blagajnikov apel, da naj člani ne pustijo nobene prilike, s katero morejo koristiti podpornemu skladu svojega društva, se je najmočnejše dojmilo zborovalcev. V debati je nato bilo sproženih več predlogov glede zbiranja prispevkov. Naposled pa je bilo sklenjeno, da poverjeniki, ki so se prostovoljno javili za vsak stan in vsak večji kraj, pobere mesečno od vsakega člana vsaj po 10 Din prostovoljnega prispevka, ki pa naj bo moralno obvezen. Odobru je bila na predlog revizorja dr. Lučovnika podana soglasna razrešnica, s pohvalo tajniku.

Minister dr. Kramer govori

Z vso pozornostjo so nato zborovalci poslušali izvajanja ministra dr. Kramerja, ki je navezal na posamezne navedbe predsednikovega govora. Minister dr. Kramer je podal obsirno, zelo izčrpno informacijo, zlasti glede namerenja in skrbi za današnji akademski naraščaj, da je v vprašanju učnih knjig in glede rešitve vprašanja radla za vso državo in posebej še za Slovenijo. Nadalje je minister dr. Kramer obravnaval našo zunanjo politiko, posebej se odnošaje z Bolgarijo, utrjevanje stanja na Balkanu in naše sodelovanje odbora, je bilo na predlog prof. Kodr. Kramer se je dotaknil vseh trenutno najbolj aktualnih problemov in podal tako zanimiva pojasnila, da so jih zborovalci sprejeli z najtoplejšo hvaležnostjo, ki so jo tudi izrazili z močnim odobravanjem, ko je minister dr. Kramer končal.

Sledilo je še poročilo akademika Zalarja o delovanju JNAD „Jadrana“, ki letos šteje tako visoko število članstva, kakor za doslej še ni imel. Namreč nad 400, od tega preko 100 novincev. To je skoro četrtina vseh ljubljanskih visokošolcev. V Ljubljani je 7 akademskih kulturnih klubov, precej akademikov je neorganiziranih, torej je gros omladine v Jadranovem taboru.

Ko je prišla na dnevni red volitev novega odbora, je bil na predlog prof. Kolarija izraženo popolno zaupanje staremu odboru, ki ostane ves kakor je bil doslej, samo še izpolnjen z drugim tajnikom inž. Rusom in nekaterimi člani glavnega odbora in z nekaterimi novimi poverjeniki. Ob pol 14. je bil krasno potekli zbor zaključen, nakar se je večina udeležencev podala v restavracijsko dvorano „Zvezdec“ k skupnemu kosilu. Ob zelo zadovoljivi postrežbi in ob zdravljah predsednika in nekaterih uglednih starešin kakor tudi akademikov so v pravem tovarištvu starih in mladih potekle popoldanske ure.

ples na Taboru zbral najodličnejšo družbo ne le iz Ljubljane, marveč tudi iz mnogih drugih krajev Slovenije. Polkovnik Iskršč kot zastopnik Nj. Vel. kralja je bil sprejet iskreno in svečano. Akademiki in drugi posetniki so mu tvorili časten spilar, godba pa je ob njegovem prihodu zaigrala koranico, nato pa državno himno, ki jo je občinstvo poslušalo stoji. Med drugimi so posetili prireditelj minister dr. Kramer z gospo, ban dr. Marušič, podban dr. Pirkmajer, železniški direktor Cugmus z gospo, župan dr. Dinko Puc z gospo, senatorja dr. Novak in dr. Ravnhirn, bivši minister dr. Zupančič, avstrijski generalni konzul grof Orsini-Rosenberg, češoski konzul inž. Ševčík, franco-

ali kak tovor saharina čez mejo, ko mu je bilo tako na rok, pa se je tudi tisto noč že proti jutru vzdignil na tako pot in našel v gošči prezeblo siroto. Deklica se mu je tako zasmilila, da se je pri tej prči rajši odpovedal zaslužku, si oprtal Giocondo na rame in se vrnil domov. Natrl jo je s snegom, se dolgo mučil z njo in nazadnje začel celo jokati:

»Človek bo umrl, pa nikjer ni zlomka, da bi ga poslal po gospoda!

Odmevalo je debelo uro daleč. Gospod Alojz, ki se je vprav odpravljal v cerkev, se je zavzel:

»Kaj se neki godi pri Vrtinčevih, da Miha kliče na pomoč?«

Takoj se je s cerkovnikom Poldetom podal na pot in se je močno zavzel, ko je zagledal v hiši čisto tujo in tako mlado žensko. Miha sam skrajja nikakor ni mogel z besedo na dan, polagoma pa so se le zmenili. Tudi Gioconda se je spravila z Bogom, le zastran pogreba in črne maše se ni bilo treba dogovarjati. Ženski se ni nič mudilo na drugi svet, ampak je z južnjaško zgovornostjo pravila o svoji usodi. Staršev nima več, edini brat pa je vzel Lahinja za ženo. Odtlej ni več miru doma. Gioconda je potrpehla, dokler je mogla, zdaj pa se je odločila, da pojde rajši kar na slepo po širokem svetu za srečo. Rajna mati je bila doma iz teh krajev, s hribov, tam

Zastory!

To je ta....

Pyramidon
TABLETE

brezplačna luksuzna škatljica za Pyramidon tablete, ki je urejena za 5 pristnih Pyramidon-tablet z Bayer-jevim križem. Iz odlične snovi, okusno pobarvana, bode okras vsake torbice.

Ko kupite znan omot Pyramidon-a po 20 tablet jo prejmete (brez dodatka na ceno) kot darilo.

Pyramidon: svetovnoznana tableta proti vsem bolečinam in posebno proti težkočam pri menstruaciji.

V. z.: »JUGEFA« k. d., Zagreb, Gajeva 32. Oglaš. le. registr. bod S. Br. 19331 od 4. XI. 1933.

ski konzul Neuville, honorarni konzul E. Heng, v zastopstvu rektorja dekan filozofske fakultete dr. Oštr, predsednik starešinskega društva »Jadrana« prof. dr. Zalokar, direktorja Reissner in Marolt, banska načelnika Breznik in dr. Pfeifer, predsednik Zdravniške zbornice dr. Rus, šef Higienškega zavoda dr. Petrič, ravnatelj Akademikolegija Jeran, predsednik Rdečega križa dr. Fetič, starosta Sokola I. inž. Bevc, starosta Sokola iz Krškega dr. Borštnik, predsednik sreske organizacije JNS v Kamniku Ravter, glavni urednik »Jutrac« Virant in mnogi drugi akademski starešine, večinoma v družbi svojih rodbin. Številno je bil zastopan tudi oficirski zbor, v splošnem pa je Ljubljana poslala na krasno prireditve res svoj cvet, kakor da bi šlo za nagradno konkurenco v mladosti, lepoti in zdravju Prostrana sokolska dvorana se je kmalu popolnoma napolnila z vsemi stranskimi prostori vred.

Goste je pozdravil predsednik JNAD „Jadrana“, akademik Zalar, zlasti toplo pa zastopnika Nj. Vel. kralja polkovnika Iskršča, komandanta ljubljanske vojne okroga. Prosil ga je, da na najvišjem mestu sporoči Jadranovo iskreno zahvalo ter izraze globoke vdanosti. Iskreno se je zahvalil tudi častnemu damskemu komiteju za požrtvovalno sodelovanje in naklonjenost. V nadaljnjem govoru je poudarjal, da se akademika omladina zaveda, da jo taka v bližnji bodočnosti težka in odgovorna naloga, ko bo morala sama počasi prevzemati nase reševanje vedno bolj perečih kulturnih in socialnih vprašanj iz nujne potrebe, da se omladina pripravi na ta bodoči poklic, je bil porojen tudi JNAD „Jadrana“, ki združuje danes nad 400 naprednih, jugoslovensko orientiranih akademikov in zavzema tako ne samo prvo mesto med ljubljanskimi akademskimi društvi, temveč je najjačje kulturno akademsko društvo v vsej Jugoslaviji. Očrtal je še Jadranovo vzgojno, nacionalno in vsestransko pozitivno delo ter izkregel vsem gostom najpriširnejšo dobrodošlico.

Sledil je pester in skrbno izbran spored. Akademski pevski zbor je najprej zapel tri narodne pesmi. S posebno toplino je bila sprejeta gđ. Anita Metzovata, ki je čuvstveno zapela Konjovčevko »Pod pendjer« ter dve operni ariji, a pri klavirju jo je diskretno in s finim umevanjem spremljal g. Pavel Šivic. Kakor ta odlična pevka je bil deležen velikega aplavza tudi popularni operni baritonist g. Primožič, ki je dovrše-

no zapel tri operne arije. Pri klavirju ga je spremljal operni dirigent g. dr. Švara. Spored so zaključili zopet akademiki, ki so ubrano in prav dovršeno zapeli še tri narodne pesmi.

Po sporedu se je ob zvokih izvrstnega Ronny-jazza začel ples s polonozo. Spored so zaključili zopet akademiki, ki so ubrano in prav dovršeno zapeli še tri narodne pesmi.

Da osvežite kri, pijte nekaj dni zapored zjutraj časo naravne »Franz Josefove« grenčice. Od mnogih zdravnikov zapisana »Franz Josefova« voda uravnava delovanje črevesa, krepi želodec, izboljšuje kri, pomiri živce, povzroči, da se človek splošno dobro počuti in da ima jasno glavo. »Franz Josefova« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Senator dr. Rožič predava o slovenskih učnih knjigah v svetovni vojni

Danes je senator dr. Rožič govoril Preprodomcem. Za snov svojega predavanja si je izbral naši javnosti nepoznano: Prepoved rabe slovenskih srednješolskih čitank v slovenskih srednjih šolah za časa svetovne vojne v Avstriji.

Avstrijsko naučno ministrstvo je takoj ob začetku svetovne vojne po svojih tajnih recenztih iznova pregledalo in ocenilo slovenske čitanke ter našlo toliko nemstov nevarnih »vseslovenskih, slovenskih, jugoslovenskih ter slovenskih« mest v posameznih sestavkih, da je v začetku šolskega leta 1915-16 vse slovenske čitanke, ki jih je izdala tiskarna Družba sv. Mohorja v Celovcu, prepovedalo za nadaljnjo rabo v srednjih šolah.

Predavatelj je iz čitanke za V. in VI. r. srednjih šol iz leta 1903. citiral posamezne odstavke ter nemške pripombe, ki jih je napravil ocenjevalec.

Snov je res zanimiva in je prav, da se slovenska javnost tudi s tem historičnim dejstvom seznani. Zato bo predavatelj o tem predmetu govoril še slovenski akademski mladini kakor tudi naši inteligenci v mestih in na deželi.

Ivan Albreht:

Hrust in njegova drobna žena

Vrtinčev Miha je izgubil na svetu že marsikaj in marsikoga, najbolj ga je pa zadelo, ko je izgubil ženo. Bil je hrust in je imel z ženi živo hude križe. Komur je Miha prijateljsko segel v roko, mu je takoj brizgnila kri izza prstov, Poln sodček za sto litrov vina je lahko nesel po tri ure daleč, da bi ga grede kaj počival ali si vsaj malo oddahnil. Kadar je v nedeljo malo več pil in bolj zares prijel za kozarec, je imel takoj same črepljive v rokah. Glas je imel tak, da bi na sodni dan lahko klical k vstajenju. Od župnišča je bila Vrtinčeva domačija oddaljena debelo uro hoda, pa ni bilo nikoli treba pošiljati po gospoda, ako se je kdo izmed Vrtinčevih odpravljaj v večnost. Miha, ki je bil vzlic orjaštvu deklislo nežen, je samo v žalosti zajokal:

»Ježeš, ježeš, smrt gre v hišo, pa ni nikjer zlomka, da bi ga poslal po gospoda!«

Samo to. Odmevalo je debelo uro daleč in prileteli gospod Alojz se je s cerkovnikom takoj podal na pot, češ:

»Le naglo stopiva, Polde! Vrtinčev Miha joka, potlej veš, da se muudi —«

In gospod Alojz je s Poldetom še vselej prišel toliko za časa, da se je na

zadnjo pot odhajajoči član Vrtinčeve družine lahko spravil z Bogom, vendar pri tedi res le toliko. Komaj je bilo opravljeno in si je župnik utegnil nekoliko oddahniti, je bilo že tudi z bolnikom pri kraju in so se lahko kar zme-nili zastran pogreba in črne maše.

Kakor rečeno, je Miha polagoma izgubil marsikoga in marsikaj v življenju. Z bratom sta nekoč izpodžagovala drevje v gozdu. Stara, na vetrovnem raščena bukev se je zasukala tako nerodno, da mu je nalomljena veja iztaknila levo oko. Drugič se je nekaj zameril strelji. Oplazila ga je po desni strani in je na uho čisto oglušil. Svoji so mu polagoma vsi pomrli, drugi pa so se ga bali. Niti posla izlepa ni mogel dobiti v hišo.

Ženo je torej iskal sedem let in osmega pol, a ko jo je slednjič našel, je bila taka drobna stvarca, da se je skoraj ni upal dotakniti. Sirota je bila Gioconda, tam nekje za Gorico doma, in jo je sama revščina zanesla v te golce. Čez mejo je prišla v največjem snegu in najhujšem mrazu. Bog ve kod je vse begala in taval, a slednjič je obnemogla streljaj daleč od Vrtinčevega kozolca.

Miha je rad prenesel sveženj tobaka

ženitino, da take svatovščine že izlepa niso videli tod.

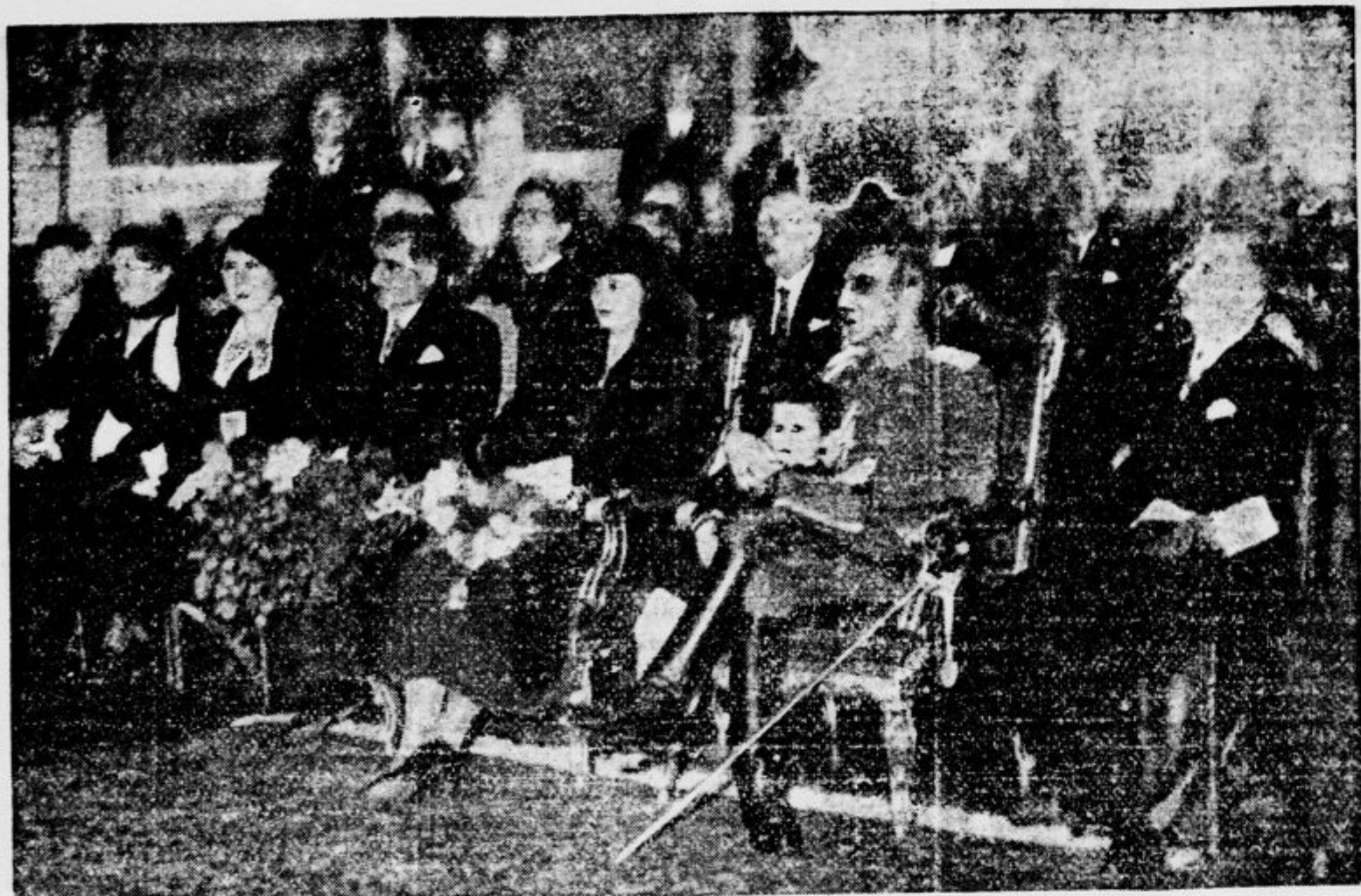
Poslej je bilo življenje pri Vrtinčevih kakor v pravljicnem kraljestvu. Živahna gospodinja je kakor ptička gostolela po hiši. Vsa dela je opravljala pevale, z otroško zadovoljnostjo in vedrim smehom, Miha pa je gospodaril in po vse teden delal za tri, pa je še dejal v nedeljo, ko sta se z ženo odpravljala k maši:

»Kar napravi se, jaz pa pojdem po krošnjo v kozolec. Kaj ti je treba hoditi tako dajlo, ko te lahko za kratek čas nesem na vas!«

In jo je res našel v nalašč za to napravljeno krošnjo tik do vasi in je še dejal, ko je počepnil, da je Gioconda lahko zlezla iz krošnje:

»Ali so te vitre kaj otiščale? Se bom moral kam ozreti za malo arjevce, da si napraviš blazinco.«

Gioconda je bila ob takem možu na moč zadovoljna. Nekatera domačinka ji je zavidala srečo in nathoma obžalovala, zakaj je zavrnila Miho, ko jo je hotel zasnobiti. Seve, očitno ni marala tega nobena priznati, ampak je rajši vsaka po svoje pridno obrabala drobeno Giocondo. Nedeljo za nedeljo so se skrivaj muzale čudaški dvojici, čim je ta zavila na vas. Miha se je gugal kakor okleščan trs. Da ne bi po nerodnosti grede z lopatastimi rokami zadel žene,

Kakor smo obširneje poročali, sta Nj. Vel. kralj in kraljica ob svojem bivanju v Zagrebu najlepše proslavila letošnji kraljičin rojstni dan s tem, da sta posetila zagrebsko mestno zavetišče. Tam sta, ganljivo prisrčno sprejeta od fantkov in deklic, samih sirot, ki večji del ne poznajo očeta ne matere, prisostvovala ljubko prirejeni akademiji. Vrstile so se deklamacije, čestitke kraljici, narodni običaji in alegorična slika. Malega Zvonka, ki je moral kraljici izročiti cvetje, je kralj vzel v svoje naročje in ga tako držal ves čas prireditve, kakor to kaže naša slika. Na zlatniku, ki ga je dobil kakor ostali njegovi majhni tovariši, je Zvonko kaj hitro spoznal kralja in mu je vesel dejal: »To ste pa Vi!«

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Kakor diamant . . .

Kar je bilo še nedavno utopija, je danes marsikaj že postalo dejstvo. Marsikateri pisatelj fantastičnih romanov je bil čitan zbog zanimivosti in prebavljivosti njegovih fantastičnih idej. Verjel mu tako in tako ni nikdo, najmanj pa, da bi postal kedaj predmet pisateljeve bujne fantazije resničen, otipljiv in uporaben. Redki so pisatelji, ki imajo toliko tehničnega čuta, da pograbijo sicer fantastično, vendar pa razumljivo stvar kot predmet običajno napetih romanov.

En tak roman — Kellermannov »Predor« — se haš te dni predvaja kot film. Roman je znan kot eden najboljših te vrste. Njegova zasnova temelji na izumu kovine, trde kakor diamant in prožne kakor jeklo. Taka kovina ni danes več utopija, temveč že popolnoma realno dejstvo. Sicer nima še vseh idealnih lastnosti, vendar se bo s časom še gotovo izboljšala, tako da bomo nazadnje uresničili, nikakor pa ne doživeli vrtanja tako ogromnega predora.

Imamo več vrst teh trdih kovin pod različnimi imeni. Nastale niso naenkrat, temveč jih je rodila potreba po tako trdem vendar pa cenemem materialu kakor je diamant. Diamant se je uporabljal za viječenje žic, katerih debelina je morala biti čim bolj precizna, v prvi vrsti v industriji žarnic. Čim debelejša žice so izdelovali, tem bolj je vplivala cena diamanta na produkcijo. Dosedaj znano brzostružno jeklo nikakor ni moglo nadomestiti diamanta. Pač pa se je posrečilo dobiti posebne zlitine nekaterih redkih in plemenitih kovin, kakor wolframa, kroma in kobalta z železom. S tem so sicer dobili jekla izrednih trdnosti in trdnosti, vendar so pravo rešitev dosegli šele, ko so uporabili karbide teh kovin. Ti karbidi so skoro tako trdi kakor diamant, so pa za praktično uporabo zaradi krhkosti neuporabljivi.

Šele po desetletnih poskusih se je posrečilo leta 1923. dobiti uporabljivo tvarino iz wolframovega karbida, ki ima izglede in lastnosti jekla ter trdnost diamanta. Kovina, nazvana Widia (kakor diamant), je približno 70% težja od železa, težka približno kakor svinec in skoro dvakrat tako trda kakor jeklo. Reže vse materiale, kakor porcelan, steklo, sljudo, granit ter najtrša jekla. Z njenim prahom se da brusiti celo diamant. Njen razvoj se ni dosegel vrhunca, kajti tvarina ni tako prožna kakor jeklo, je razmeroma še krhka ter ne prenaša udarcev, na drugi strani pa njena sedaj še izredno visoka cena od 5 do 13.000 Din za kg onemogoča popolno izpodrinjenje brzostružnega jekla. Ker se

da tvarina trdno spajati z železom, so ravno zaradi visoke cene nastala popolnoma nova kombinirana orodja, katerih ostrina je iz te trde kovine, držalo pa iz navadnega jekla. Teh trdih kovin je že jako veliko število na trgu pod različnimi imeni, v že izpopolnjeni obliki ter uspešno prodirajo v delavnice in izpodirajo pri gotovih stvareh navadno brzostružno jeklo.

Vladarji in sport

Holandska kraljica Viljemina (na levi) in njena hči princesa Julijana v Unterwassenu (Švica)

Uvedba metričnega sistema na Kitajskem

Kitajska vlada je sporodila v začetku preteklega meseca, da se s 1. februarjem uvede v carinski službi metrični sistem za mere in uteži. Gospodarski krogi so njen odlok ostro kritizirali, češ, da je dvomesečni rok odločno premajhen, čeprav po drugi strani priznavajo, da bo uvedba novega sistema prinesla red in enakost v zmešnjava dosedanjih neštetihih mer in uteži na Kitajskem. Med tem je vlada metrični sistem uvedla že 1. januarja pri pobiranju carin za sol.

Ker so ostale pristojbine za enoto iste, a je metrična enota manjša od dosedanjih enot, pomeni to v praksi znatno povišanje pristojbin. V zadnjih letih so se pristojbine za sol stalno višale, tako da je v nekaterih provincinah sol dosti dražja od riža.

jih je nosil zmeraj prekrižane na hrutu. En njegov korak je veljal za tri druge, zato je morala Gioconda venomer skoro leteti kraj njega, pa še nista nikoli šla prav vstric. Kar je on govoril, je odmevalo čez in čez po vasi, njena beseda pa je tako drobno in nežno zvončkala vmes, da je ni mogel niti Miha sam popolnoma razumeti.

»Sva pa tukaj, je hrust končal razgovor pred cerkvenimi vrati. »Se zame zmoli kak očenaš.«

Gioconda je prikimala in smuknila v cerkev, kjer so pojmajajo hkratu zaplapolale vse sveče na velikem oltarju, tak veter je potegnil, ko se je Miha pri kropilnem kamnu prekrižal in olajšano vzdihnil.

Nobena senca ni temnila Mihove srede. Že sredi poletja ga je žena razveselila z novico, da na zimo ne bosta več sama. Ko pa je zapadel prvi sneg, je Gioconda v pričakovanju utihnula. Kakor plaha ptička je podrhtevala v trpljenju in s pogledi prosila pomoči. Miha je jokal in tolažil, poslal je po ženske in celo po zdravnika, toda pomoči ni bilo. Samo za silo so utegnili krstiti novorojenca in čez nekaj ur je bil mrtiček, a dan za njim je tudi mati zatisnila oči. Kamen bi se omehal in se ga usmili, tak je bil tedaj Miha, Gioconda pa

je z mirnim usmevom negibno ležala v krsti, kraj nje pa je spaval o belo tancico pregrnjeno dete.

III.

Ko mu je trševa veja izbila oko, se je Miha komaj malo popraskal, ko mu je strela pokvarila sluh, se je koj potolažil, da itak ni dobro, če človek preveč natančno sliši, ko pa mu je grob pogoltnil ženo in dete, je bil hrust kakor izgubljen. Delo mu ni šlo izpod rok, jed ne v slast, niti govoriti se mu ni ljubilo, tako je bil potr. Bolj ko je pritiskala zima, rajši je gasil po snegu in taval po gošči, kakor da mora vnovič kje na samem najti prezeblo dekle, ki se je na slepo dvignilo z doma za srečo in grede obnemoglo.

Na vas je prihajal samo ob nedeljah. Šel je vselej naravnost v cerkev in po maši čisto sam po najkrajši bližnjici domov. Ljudje so si strme pošepetavali, da nosi še zdaj krošnjo in jo vselej odloži še prav tam v gošči pred vasjo kakor takrat, ko je prinašal in odnašal rajno Giocondo.

Bolj ko je šlo v zimo, bolj je bil Miha izgubljen. Njegovega stekleno mrkega pogleda se je vsako najrajši ognil. Celo stara dekla je sklenila, da po božiču ne ostane več pri hiši, tako je je bilo groza žalujočega gospodarja.

Molitev

V preteklem poletju sem se ustavil med daljšim potovanjem pri nekem znanem mi kmetu, da pri njem prenočim.

Ko je v koči vse utihnilo, sem videl, kako je stopila gospodinja z bosimi nogami k ikoni, pokleknila pred njo in zasepetala med mnogim križanjem: »Bodi mi milostna, sveta Devica, usmili se me. Stanujem v zadnji koči na koncu vasi.«

Žena se je vedno znova prekrizavala, sklanjala se do tal in prosila Devico za milost, pri čemer je vselej navajala svoje stanovanje: zadnjo kočico ob robu vasi.

»Toda mati,« sem dejal, ko je prenehala moliti, »vaša kočica vendar ni zadnja, saj stoji še druga poleg nje.«

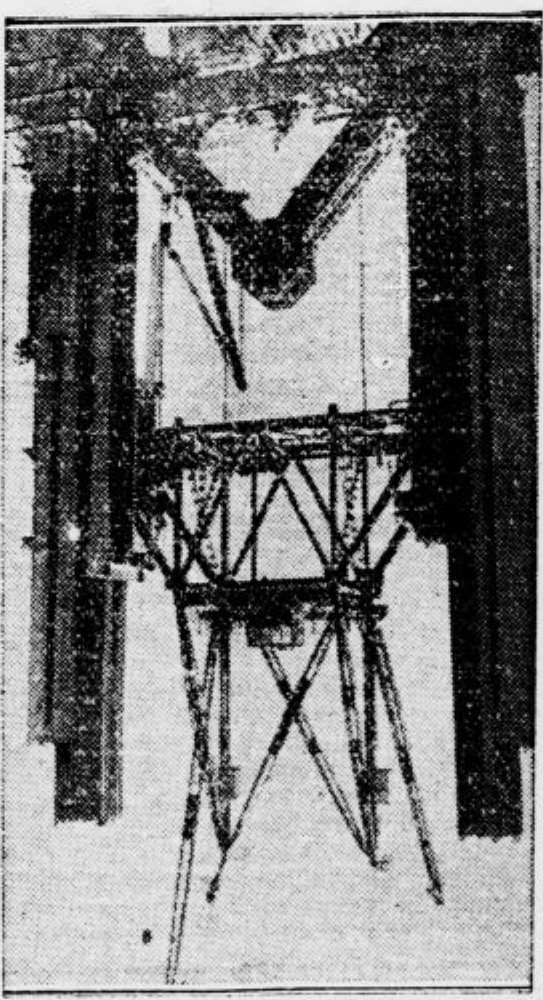
»Ne,« je odgovorila kmetica, »to ni kočica, to je kopališče, to dobri Bog vendar ve.«

»Vse eno, mati,« sem dejal, »lahko bi se primerila kakšna zamenjava . . ., če boste navajali napačen naslov.«

»Ooo . . .« je rekla žena, stopila znova pred sveto podobo, pokleknila in dejala: »Usmili se, sveta Mati. Stanujem v zadnji vaški koči — tik kopališča.«

Dotaknila se je s čelom tal in stopila za zaveso k podniku. (M. Zoščenko.)

Največji most na svetu

Med San Franciscom in Oaklandom grade most, ki bo po dovršitvi največji na svetu

Miha vsega tega ni videl ne slišal. Svet se mu je nekam skrivnostno pogreznil, a v spominu mu je oživila lanska zima in tisto jutro v poznem adventu, ko je prinesel prezeblo Giocondo domov. Kako je mahoma oživila vsa dostojanja! Jaselec ne zna ničče tako postaviti kakor Gioconda, ob njeni pesmi še slavec osramočen utihne, kadar pa Gioconda pripoveduje, se zdi, da v lahmem vetru šušlja listje mlade breze.

Kam je zdajže šla Gioconda? Saj mu je pred oltarjem obljubila večno zvestobo.

Umrli?

Miha se topo zasmeje. Kakopak! Mrjō naj ljudje, ki opravijo, kar jim je bilo ukazano na svetu. Giocondo pa še vse čaka. Vrtincevo lahko redi deset ljudi, ne dva! Ko se Gioconda vrne, mu bo darovala otrok; vsaj ena mora biti hčerka med njimi, tako drobna in nežna kakor mati. Njej ne bo treba nikamor po svetu, ne bo ji treba prezebat in tuja roka je ne bo nikoli pretepala.

Sneg naletava, Miha pa hodi in dan za dnem išče po gozdu. Božič mora biti blizu, po mrazu je čutiti ta čas, in zdaj se mora vrniti Gioconda. Seve, brata je šla obiskat in mu povedati, kje živi in kako je ž njo. Brat ostane le brat, naj že ima ženo tako ali tako. To jo gleda

Karneval na smučeh

Karnevalska zabava zimskih gostov v St. Moritzu

Prometna novost

V Londonu so postavili na prometnih otokih elastične kole iz kavčuka za oporo pešcem

Iz akvaristove torbe

O razvrstitvi rib

Akvariste, zlasti začetniki, bo gotovo zanimala razvrstitev rib, ki jih je znanost uvrstila v peti, toraj v predzadnji red vretenčarjev t. j. z živalmi z izrazito hrbljenico. Redi so razdeljeni v razrede, razredi pa v roduve. — Peti red (ribe-pieces) ima pet razredov. Prvemu pripadajo pljučarice (dipnoi-dvodihalke), ki jim je priroda podarila škrgi in pljuča, zaradi česar so prav blizu dvoživkam (amphibia). Dvoživke pa spadajo v četrti red vretenčarjev in so žabe, močeradi, pupki, močerili in dr. Močeril n. pr. ima tudi škrgi in pljuča.

Ribe pljučarice žive v sladkih vodah ob ravniku. Po glavi, po obliki trupa, po repu, po končinah, ki niso ne noge ne plavuti, spoznamo, da tvorijo prehod od rib k dvoživkam.

Take ribe so n. pr. Doko in Baramuda, ki si za časa suše napravijo s pomočjo slin hišico iz blata, kjer čakajo v globokem snu na boljše časa.

V drugi razred spadajo kostnice (Teleostei), to so vsi hrpovci, ostrži, ščuke, somi, lososi, glavaci, lupaci, činklje, morski konjčki, jegulje, gruji in večji del morskih rib. V tretjem razredu so sklenoluskavke (Pisces), kamor spada n. pr. afriška mngoperka, ki ima na hrbtu 8 do 18 plavutic in jesetri, kakor n. pr. dunavske kečiga, ki ima na koži koščene ščite in dolg rilec. — Četrti razred zasedajo hrustančnice (Selachii), ki nimajo koščene temveč hrustančasto okostnico.

Sam spadata morski volčki med katerimi so tudi taki, ki se lotijo tudi človeka in skati, ploščate ribe, podobne zmajm, ki ga vsaj otroci v zrak. Na hrbtu so oči, na trebuhu pa usta in škrgi. — V petem razredu petega reda so pa obloustnice (Cyclostomata), kamor spadajo med ostalimi tudi naši piškurji, ki se vsesajo na ribe.

Zadnji red vretenčarjev pa tvorijo škrgonastnice, 5 cm dolga živalica, ki ni riba ne polž, brez glave je in brez oči, samo po torpedni obliki trupa je nekak podobna ribam. Ker

niso vedeli, kam bi jo po ustroju njenega trupa uvrstili, so stvorili šesti red vretenčarjev t. j. levosrčnice (Leptocardii) škrgonastnice omenjamo zaradi tega, ker je neko prahodno stvorenje med vretenčarji in mehkužci (Mollusca), kakor so n. pr. polži.

Iz gornjih vrstec smo videli, da je drugi razred rib, kamor spadajo kostnice, najbogatši, ker je v njem zastopano nič koliko rodov rib. Zaradi tega so ihtiologi te rodove podelili v več skupin. V vsaki skupini so ribe, ki jih vežejo skupni znaki organizma. Tako razlikujemo v tem razredu ostroplute z bodicami in mehkoplate z mehкими šibicami v plavutih. Mehkoplate so zopet razdeljene v dva oddelka zaradi različnih zračnih mehurjev. Pri nekaterih mehkoplutih je zračni mehur po tenki cevki v zvezi z želodcem, pri nekaterih pa ni take ceve. Cevka služi za oddajo prekomernega zraka, ki je v mehurju, kjer je pa ni, je pa poleg mehurja poseben organček, ki absorbira prekomerni zrak. Ribe brez omenjene cevi, ki jih potegnemo iz morskih globin na površino, razžene pritisk zraka, ki je v mehurju a navadno se prikaže želodec iz gobca.

V kostnice spadajo še Coposkrčnice, kakor so n. pr. mišni morski konjčki našega Jadrana. V zadnjo skupino kostnic uvrščamo sočeljustnice z zraženimi čeljustmi. Nekatere sočeljustnice se napihajo z zrakom kakor žoga in plavajo na morski gladini. Ena vrsta (Balistes capricornis) je zastopana tudi v Jadranskem morju.

Iz razreda kostnic nas zanimajo posebno naši krapovci, ki spadajo v oddelke mehkoplutih z odduškom t. j. s cevjo, ki vže zračni mehur z želodcem. Večina rib, ki jih vidimo na naših izletih, so iz roda krapovcev. Ker niso roparji, nimajo zob v gobčku in se hranijo z mušicami, ličinkami, črvički in drugo vodno drobnarjjo, nekatere pa poleg tega še z alžami kakor n. pr. pezdirk in podust. Zaradi teh svojih lepih lastnosti so krapovci najbolj prikladne ribe za akvarije. V naših vodah živi okoli 25 vrst iz roda krapovcev, a v nekaterih teh vrst so pa tri do štiri različne ribe, tako da so krapovci zastopani s 34 različnimi ribicami, kar gotovo ni mnogo, zato se seznaniti prav lahko sleherni akvarist z njimi. Po ostalih celinah sveta je še okoli 1000 vrst krapovcev. V vseh 5 razredih ribjega rodu je pa nad 15.000 vrst rib.

O. S.

Naslednik predsednika Macie

Louis Compangs Jover, mornariški minister v prvi vladi španske republike je imenovan za predsednika Katalonije

lišč. Včasih je nesel takole sveženj tobaka ali tovar saharina čez mejo, a kje je to in kdo bi zdel mislil na taka pota, ko se vendar vrača Gioconda!

Blizu meje mora biti, se mu zdi, nemara je že celo čez. Ako bi kje vsaj srečal patroljo, bi jo povprašal po ženi. Utegnila bi imeti še sitnosti, če je ne spoznajo. Miha ugiblje in burja mu tuli krog glave.

»Stoj!« se utrja iz nje, nemara celo dvakrat ali trikrat, a hrust misli samo na Giocondo.

»Stoj!«

Burja se zažene kakor ranjena zver, iz gošče odjekne pok, neke zašklepetanje mrzle veje na tla, Miha pa začuti, kako ga toplota zaščemi na prsih. Po nekaj korakih ga spet zaščemi, da obstane in se začne tipati. Hvala Bogu, zdaj vidi patroljo.

»Ali ste jo kaj srečali, gospodje?«

»Koga?« spoznajo ti zmoto.

»Giocondo,« omahne Vrtincu glava. Šele drugo dopoldne odpre zopet oči in zagleda kraj postelje gospoda Alojza. Z otroškim nasmehom mu zaupa:

»Gioconda je doma. Zdjaj bova postavila jaselec, hvala Bogu.«

In je zaprl oči. Božični zvonovi so mu zvonili na daljnjo pot.

Sportna nedelja

Mednarodne skakalne tekme

Najdaljši skok je dosegel Norvežan Björn Jahr s 64 m — Dečman je skočil 55 m ter s tem postavil do sedaj najdaljši skok jugo-slovenskega skakača — Prvo mesto v konkurenci je zasedel Avstrijec Höll

Bled, 14. januarja. Med včerajšnjimi smučarskimi prireditvami so bile gotovo največje in najzanimivejše mednarodne skakalne tekme na Bledu, ki jih je priredil SK Triglav. Bled je postal sedaj tudi pravo zimsko-sportno središče in se bodo, kakor čujemo, skoraj vsako nedeljo vršile tamkaj razne smučarske prireditve.

Björn Jahr

Za današnje skakalne tekme so se prijavili tudi inozemci, zlasti Avstrijci. Od naših so startali med drugimi Palme, Jakopič, Dečman, Baebler, Bevc in drugi. Prireditelj ni bila samo po udeležbi temveč tudi po doseženih rezultatih in po stilu, katerega so pokazali skakači, mednarodna in pravi pomen besede. Naši skakači so že tako napredovali, da se s hitrimi koraki približujejo znanju inozemskih tekmovalcev. Gledalci, katerih je bilo okoli 1000, so imeli lep sportni užitek ter jim gotovo ni žal, da so danes pohlitali na Bled.

Razsodišču je predsedoval hotelir g. Molnar, tehnično vodstvo tekem je bilo v rokah gg. Božiča in Šinkovca, kot zastopnik JZSS pa je prisostvoval prireditelj g. Kveder.

Najdaljši skok dneva je dosegel Norvežan Björn Jahr, amaterski trener naših skakačev, ki je skočil 64 metrov. V konkurenci

je zasedel prvo mesto Avstrijec Höll iz Malnice, ki je skočil 61 metrov. Od naših tekmovalcev je najdalje skočil Dečman, in sicer 55 metrov. To je do sedaj najboljši skok, ki ga je dosegel v naši državi naš skakač. Dečman pa je zaradi padcev zasedel v konkurenci šele šesto mesto. Svoj skok 55 metrov pa je izvedel stoje.

Rezultati so bili naslednji:

Izven konkurence: Björn Jahr 60, 61, 64 m.

V konkurenci: 1. Höll (Avstrija) 58, 58, 61. (222,2 točke), 2. Palme 50, 50, 50. (192,1), 3. Baebler 44, 45, 47 (180,3), 4. Bevc 176 točk. Kakor omenjeno, je Dečman zasedel šele 6. mesto kljub temu, da je izvedel najdaljši skok izmed jugoslovancev. Pri tem pa je treba pomeniti, da je Dečman prvič startal — taki prireditvi.

Palme Franc (Smučarski klub Ljubljana), ki je na Bledu zasedel drugo mesto

Darila so bila razdeljena takole: Höll, ki je zasedel prvo mesto v konkurenci, je dobil prehodni pokal tvrdke Philips-radio in pokal za prvo mesto. Jahr je dobil pokal Zdraviliške komisije za najdaljši skok, Palme je kot najboljši jugoslovane dobil pokal hotela Toplice in zlato plaketo, Dečman pa je dobil za najdaljši skok izmed jugoslovancev pokal hotela Toplice. Baebler in Bevc sta kot tretji in četrti dobila plakete.

Tekme so bile prav dobro organizirane ter je bila skakalna prestolonaslednika Petra v izbornem stanju.

Jev ni bila kos dolgi progi in nam prvenstvo ni pokazalo pravega razmerja med posameznimi tekmovalci. Sploh je pripočljivo, da naj proga za prvenstvo seniorev ne bo daljša kot 18 km, posebno če ima hude vzpone.

Popoldne bi se morale vršiti še prvenstvene skakalne tekme na skakalnici pod Zamazico. Ker so bili tekmovalci od dopoldanske vožnje precej utrujeni, so prišli samo trije skakalci, kjer se je zbralo lepo število občinstva. Skakači so pridno trenirali, klubovo prvenstvo v skokih pa se bo ocenilo na medklubski skakalni tekmi za prehodni pokal, ki bo menda že prihajajo nedeljo.

Smučarsko prvenstvo Zagreba

Zagreb, 14. januarja. Danes so se vršile na Medvednici smučarske tekme za prvenstvo Zagreba, pri katerih je startal izven konkurence tudi trener JZSS Čeh Stehlik, in sicer za Smučarski klub Ljubljana. Stehlik je prišel tudi prvi na cilj. Rezultati so bili naslednji:

Seniorji (14,5 km): Mušić (Hašk), 1:14,44, 2. Silvio Marchlotti (Concordia) 1:18,30, 3. Vekoslav Cubelić (HPD) 1:22,24, 4. Ciprijanović (Cepin) 1:22,30, 5. Prister (Hašk) 1:23,31, 6. Praunspurger (Concordia) 1:23,56, 7. Tauber (Makabi) 1:24,18, 8. Pavlović (Hašk) 1:24,35, 9. Doršić (Grafičar) 1:25,01, 10. Zalokar (Runolist) 1:25,25.

Juniorji (14,5 km): 1. Dobrošak (Runolist) 1:21,47, 2. Šurbek (Runolist) 1:22,03, 3. Sprem-Gutschl (Sokol II) 1:30,37, 4. Bier (Concordia) 1:32,54, 5. Sterle (Hašk) 1:34,45.

Subjuniorji (4,5 km): 1. Ožbolt (Sokol II) 20,50, 2. Fučak (Cepin) 21,31, 3. Završnik (Sokol II) 22,31.

Mladinske tekme v umetnem drsanju

Včeraj dopoldne so se vršile na drsališču SK Ilirija mladinske tekme v umetnem drsanju, ki so dale naslednje rezultate:

Skupina A (dečki od 16 let): 1. Betetto Milan, mestna štev. 3 (soglasno 1 pri treh sodnikih), 114 točk, 2. Sark Mitja, mestna štev. 6 (soglasno 2), 87 točk, 3. Haszla-kiewicz Valdemar, mestna štev. 9, 81 točk, 4. Megler Jože, mestna štev. 12, 49 točk.

Skupina B (dečke od 14 do 16 let): 1. Schell Jerica, mestna štev. 3, 95 točk, 2. Wissiak Metka, mestna štev. 6, 87 točk.

Skupina C (dečke od 14 let): 1. Jelačnik Marjanca, mestna štev. 3, 75 točk, 2. Schell Dolores, mestna štev. 6, 61 točk. V splošnem se ni opazila ona pripravljenost in števila udeležba, to pa zaradi tega, ker je bila ob božiču pa do zadnjih dni sezona prekinjena zaradi neugodnega vremena. Novinci so zato za enkrat izostali in bodo nastopili v nadaljnjih propagandnih tekмах mladine, ki jih bo SK Ilirija še predvidela, še prej pa pripravila mladino v tečajih na osnovne vaje.

Napredek od lani je očitno med dečki pri mladem Betetto (najmlajši tekmovalci), ki si je za marsikaj povečal lanske znanje, kar je najbolj pokazal pri prostem drsanju. V prostem drsanju je pokazal dober program in tempo tudi Sark. Viden napredek se opazja tudi pri obeh skupinah dečlic, vendar pa je bila tukaj udeležba premajhna.

Po mladinskih tekmah se je vršila izven programa produkcija v prostem drsanju juniorjev Bibra Josipa in Smerkolja Karla ter seniorja Thume Emanuela. Thuma je izvajal elegantno svoj program, ki pa vsebinsko ni bil čisto na višku. Sigurne je v raznih skokih in piruetah. Junior Smerkolj je imel slab dan. Celo piruete, v katerih je majhen mojster, mu niso šle od rok. Smerkolj gotovo mnogo več zna, kakor je včeraj pokazal. Junior Biber je nov talent. V prostem drsanju so njegova močna stran skoki.

V vodstvu tekme in kot sodniki so fungirali inž. Bloudek Stanko, Betetto Evgen in Wissiak Engelbert. Stanje ledu je bilo izvrstno. Temperatura je bila 2 stopinj pod ničlo. Gledalcev približno 300.

Prihodno nedeljo, t. j. 21. t. m., se bodo izvedle juniorske tekme, ki so se morale 6 t. m. zaradi nepovolnega vremena odgoditi, in sicer a) za juniorje, b) za juniorke vseh klubov JZSS. Razpis je bil

objavljen 24. decembra in je razviden na drsališču SK Ilirije, kjer se dajejo tudi pojasnila in pouk. Prijavni rok je do petka 19. t. m. opoldne pri blagajni na drsališču SK Ilirije ali pa pisмено na SK Ilirija, drsalna sekcija, poštni predal 175.

Nogometne tekme za zimski pokal

Včeraj so v našem nogometu nastopila samo ona moštva, ki se udeležujejo Hermesovega turnirja za zimski pokal, čigar čisti dobitek gre v korist brezposelnim igračem. Tekme so se odigrale v redu z izjemo tekme Primorje : Reka, katero je moral sodnik zaradi nediscipliniranosti pristavev Reke predčasno zaključiti. Rezultati so bili:

Svoboda (Vič) : Korotan (Ljubljana) 1:1 (0:0)

Tehnično je prevladoval Korotan, ki pa kljub temu ni mogel doseči zmage. Od Korotana je bil že v prvem polčasu izključen en igralec je Korotan igral do konca samo z 10 igrač. Svoboda je bila precej šibka.

Primorje : Reka 3:0 (2:0)

Kakor kaže že rezultat, je bilo primorjansko moštvo skoraj vso igro v premoči. Sodnik je moral tekmo v 14. min. drugega polčasa predčasno prekiniti, ker se pristavi Reke niso pokorili njegovim odredbam ter so vdrli na igrišče.

Hermes : Korotan (Kranj) 6:3 (1:0)

Tekma odigrana v Kranju. V tehničnem pogledu je Hermes prevladoval ter bi bil lahko že v prvem polčasu dosegel boljši rezultat. V drugem polčasu pa je bila premoč Hermesa očitna, kar kaže tudi rezultat. Korotan je zabil en gol iz enajstmetrovke. Sodil je g. Ramovž.

Ostale nogometne tekme

Beograd: Zaključek božičnega turnirja: BSK:Sparta 5:1 (3:1). Jugoslavija:BASK 4:2 (2:2). Končni placement božičnega turnirja je: 1. BSK, 2. Jugoslavija, 3. BASK, 4. Sparta.

Zagreb: Prvenstvene: Hajduk : Lj. Kanu 7:2, Viktorija : Juzoslavija 2:2.

Praga: Sparta : Kladno 6:0.

Budimpešta: Nemčija : Madžarska 3:1.

Frankfurt: Phoenix : II. Hra 4:0.

Milano: Ambrosiana : Casale 1:0. Juventus : Livorno 0:0.

Prva hockey tekma na ledu v Mariboru

Graško moštvo Kastner & Oehler je porazilo Ilirijo, ki pa je zaradi svoje lepe igre napravila dober vtis

Maribor, 14. januarja.

Danes popoldne se je na drsališču pri Treh ribnikih vršila prva hockey tekma na ledu v Mariboru, ki je privabila okrog 1000 gledalcev na obalo okrog ribnikov. Prireditelj je organiziral mariborski podsavez tako, da je v vsakem pogledu dobro izpadla in je mnogo pripomogla k popularizaciji te panoge zimskega sporta. Podsavez je povabil ljubljansko Ilirijo ter graški klub Kastner & Oehler, ki sta na ledu pomerila svoje moči. Graščani igrajo v Avstriji na ledu precej važno vlogo, kar je tudi pokazala sicer prevelika zmaga nad Ilirijo. A tudi ljubljancem so dokazali, da so moštri na ledu, poznati pa jim je bilo, da niso še popolnoma sigurni v obvladanju drsice, zlasti pa ne telesa in da jim predvsem manjka rutina in mestoma skupna igra, deloma tudi razne finese.

Kastner & Oehler (Gradec) : Ilirija 5:0 (1:0, 3:0, 1:0)

Graščani so nastopili v tle postavi: Izda, Wicher, Ptacek, Feiwirt, Tasner, Lamot, Hofrichter, Haribar, Kür.

Ilirija: Gorše (Franzot), Leyka, Kačič, Luce, Zelendolski, Rafko, Gregorič, Pavlič, Miškar.

Gostje so predvedli dobro tehnično igro,

s katero so paralizirali hitrost Ilirije. Če bi ne bil njihov vrtar ob vsaki, pa tudi pri najmanjši nevarnosti, vedno na mestu bi bil lahko končni rezultat tudi izenačen. Največ znanja je pokazal napad, ki je v drugi tretjini igre zabil tri efektivne gole.

Ilirija se je za prvi letošnji nastop izkazala kot spretno in borbeno moštvo, napadala je hitrejšo kot Graščani, igrala pa je taktično slabo in nekaj prav lepo izdelanih akcij je propadlo, ker posamezniki ne obvladajo vseh finese, ki jih zahteva hockey-sko drsanje. Izrazilo šibek je bil vratar Gorše, ki bi ob večji pazljivosti lahko ubranil v drugem polčasu 3 gole. Franzot, ki ga je nadomestil v zadnji tretjini igre, je branil zelo hladnokrvno in preprečil še večji poraz. V splošnem je tudi igra Ilirijancev kljub porazu imponirala in so ljubljancem v Mariboru zapustili najboljši vtis. Če pomislimo, da je pri nas hockey na ledu šele v razvoju, je treba priznati, da je Ilirija storila že velik korak naprej.

Igra je občinstvu zelo ugajala in bo nedvomno mnogo pripomogla k popularizaciji tega sporta. Sodil je g. Halla iz Gradca, ki je imel spričo fair igre obeh moštev lahko stališče.

Po tekmi so se producirali domači in tuji drsalci v umetnem drsanju.

Klubsko prvenstvo SK Kamnik

Kamnik, 14. januarja.

Zaradi slabih snežnih razmer in podednelega snega je SK Kamnik preložil klubsko prvenstveno tekmo na današnjo nedeljo. Imel je srečo, kajti danes so se tekme izvršile v idealnih snežnih prilikah, da si boljših ne moremo želeli. Na staro zmazlo podlago je padlo okrog 15 cm suhega snega, tako da so klubovi funkcionarji brez težave lahko izbrali progo. Start je bil ob 9. pred pristavo na Grabnu. Ker so imeli letos tekmovalci dovolj treninga za seboj in so absolvirali že o božiču tekmo na 10 km, se jih je za klubovo prvenstvo pojavilo na startu rekordno število. Vsega je startalo 22 tekmovalcev, in sicer 8 seniorjev, 7 juniorjev in 7 dam.

Proga je šla iz Grabna preko Poljan na Tunjsko mlako in je po vzponu k znani tunjski cerkvi obšla Mlji vrh in Turški brito ter se končala zopet na Grabnu, kjer je bil cilj. Dolga je bila nad 9 km in je bila zaradi hudih vzponov precej težka pretekunja za naše tekmovalce. Juniorji so vozili progo enkrat, seniorji pa dvakrat. Damska proga je bila dolga nad 4 km in je nekaj nad 2 km šla po seniorji progi, nato pa se je po dolgem vzponu zaokrenila nazaj na cilj. Tudi za dame je bila proga precejšnja pretekunja vztrajnost. Zaradi hudega vzpona in manjših defektov so tri izstopile in so prišle na cilj le 4, in sicer v naslednjem redu: 1. Ika Preslava 42,32, 2. Milka Rostanova 48,25, 3. Nada Deberčeva 46,50, 4. Stana Sitarjeva 47,37.

V juniorski konkurenci je bila borba precej ostra in so vsi prispeli na cilj. Na prvo mesto se je prislal Adolf Ravnik, ki je že o božiču zmazal na 10 km, kjer je vozil pod eno uro. To pot je za nekoliko krajšo progo rabil celih 20 minut več, kar je pač dokaz, da je bila proga res težka. Rezultati v juniorskem prvenstvu so bili: 1. Adolf Ravnik 1:21,35, 2. Miro Šerčer 1:24,41, 3. Drago Rostan 1:25,35, 4. Jože Janežič 1:26,58 itd. Pozornost je vzbudila vztrajnost 12letnega juniorja Tončka Jegliča, ki je prevozil vso juniorsko progo 9 km v času 1:47,30 in je ob živahnem odobravanju privozil na cilj. Na cilj se je zbralo vse kamniško sportno občinstvo in je živahno pozdravljalo uspehe posameznih tekmovalcev.

Seniorji so absolvirali prvi krog tekmovalne proge pred juniorji. Prvi je privozil mimo jurije znani tekač Nace Vidmar, za njim pa v kratkih presledkih ostali tekmovalci. Večina jih je bila že tako izmučena, da so odstopili po prvem krogu Levčnik, ki je dobro vozil, je zlo mil smučke in se je moral vrniti, tako da so se za končni placement in za naslov klubovega prvaka pogнали v borbo v drugem krogu samo štirje tekmovalci. Med njimi si je Vidmar kmalu izpahnil nogo, Svetličič pa je odstopil in na cilj sta privozila samo dva v neznatni časovni razliki: 1. Tone Pogačnik 3:00,38 in 2. Franc Česen 3:01,50.

Tekme je vodil predsednik SK Kamnika g. Ferdo Šmuc. Kontrole so bile številno zasedene in so vestno izvršile svojo dolžnost. Smučsko prvenstvo SK Kamnika nam je pokazalo, da ima mladi klub prav lepo število poštovnih tekmovalcev in tekmovalk. Le škoda je, da večina senior.

Stanko Bitezničnik:

Smučar v očeh naravoslovca

Ko se zarije naš dol in hrib pod snežno odejo in zasmeji narava v globokem zimskem spanju, se pri nas nenadoma pojavi smučar. Ne polti, ne v zgodnji jeseni in ne v pozni spomladni ga ni na izpreled. Sedaj pa kamor se ti oko ozre, povsod smučar in povsod dile. Dilec epredaj, dilec zadaj, dilec spodal, dilec zgoraj.

Pradomovina smučarja so severne in severozapadne evropske dežele, odkoder se je koristno in ročno zaplodel v naše kraje šele v povojni dobi. Zato tudi nima, kot povojno blago, še prave cene na svetovnem tržišču. daci po mesu in dlaki nič ne zastaja za plemenskim severnjakom in ga morda za mizo pri cvičku še prekaša, je vendar na dilecah nerodnejši in bojazljivši.

Ce tudi omenja še Valvazor v svoji knjigi, da so se že Bločani petali s smučerje, so bili vendar to preuranjeni, brezposojno smrti zapisani polkuzi domišljavih Bločancev, ki se nikakor niso mogli razviti v moderno smučerje. Tudi sem povzel iz starih orehovih listin, da je tedanji smučar kaj malo slišel današnjemu. Ni imel ne dresa, ne smučke, tepice ter ni nič poznal smučarskega pozdrava: »Smuk, smuk« in varnostnega vzklika: »Lop, lop, lop, lop«. Na nogah pa ni imel privezan: dogam podobne deske. Skratka: Valvazor nam je napravil slabo uslugo, da nas je ovekovečil v zgodovini bločastva in takim smučarjem, ki sliši polnokrvnemu smučarju tako, kakor dirkalni avto — otroškemu vozičku. Oziroma naroba. Smučarja prištevamo k dvonožnim sesalcem, čeprav mu cviček bolj tekne kakor

mleko. Telo smučarja obstoja iz glave, rok, trupa, nog in neplačanih računov za smučarsko opremo.

Na vratu, čigar obsežnost zavisi od številke ovratnika, ki se navadno giblje med 34. in 48. številko, se ziblje podolgovati buči podobna glava, ali po domače tudi pleker ali koka imenovana. Samico krase pozosteo bujne pridike s navadnimi, trajnimi ali vodnimi ondulacijami, ki nas močno spominjajo Afričanov. Samo s to razliko, da so spreminjaste barve in se ta ravna po vremenu in toaleti. Pri samcu naletno pozosteo na deviško gladko plešo, od katere se v mesečni krasno odbijajo lunini žarki in napaajo pokrajino s čarom zimске poezije. Na visokem smučarjevem čelu poznanjajo prav čisto buške in rogovi modrikasta ali temno rdečkaste barve, ki izvirajo od prenetega zaviranja z glavo. Vendar so ti rogovi le začasnega značaja in ker ne služijo obrambi, ne spadajo v določrog razoržitvene konference.

Oči smučarja so pogosto oborožene z naočniki različnih dioptrij. Med obema očesoma duplinama nizdol se vleče nosu podobne emrček, ki ga smučar kaj koristno tibi pri kibanju in eploh. Saj emrček prav živahno reagira na različne dražljaje, zlasti na noper, papirko in salinikak. Ce je pri samcu emrček ali nosič ali kumara stalno kovinske barve, je znak, da je njozov lastnik zlasti emrčen sovražnik evička in ga zato na more gledati v kozarec. Samcu poznanjajo pod nosom štečetašči izraški ali krični odtiski imenovani, s katerimi se brani pre-

velike vsiljivosti samice. Zobjeje smučarja nas spominja na vzgortarjane valje temu, da ga pozosteo krake različne kovinske plošbe in zlati vložki, kar je edinstven primer v prirodi. Često naletnimo na smučarja, ki nosi iz strahu, da ga ne bi izžubili, svoje zobovje kar v žepu. Tak smučar ni nevaren in mu moremo mirno dšče vtakniti v usta prst ali žokolado.

Trup smučarja je čokast in brez posebnih zanimivosti. Po obsegu ga lahko delimo v tri kategorije: peresno, srednjo in težko kategorijo. Hrbtenica pri vseh teh izžubila na koncu svoje dostojanstvo. Sedalo tu zovemo drsalo zaradi njegove praktične rabe po anegu.

Roke so za smučarja največ koristen ud in jih kaj s pridom rabi pri pobiranju svojega rojstva kosti. Slizijo pa mu tudi v obrambo. Samce se brani in napada s pestjo; dočim se samica brani z nohti in napada z jezikom.

Noge smučarja segrajo od drsala do gotzerje. Oblike so različne. V abecedi zavzemajo prostor med črko xot in xxx. Pogosto kraši nogo ploščo stopala, latinsko imenovano »plattfus«, ki nas pri hoji močno spominja na elona. Smučarjeve noge krase pozosteo ekvivalentni eksemplari kurjih oči, ki bi bile v čast vsaki razstavi porutline. Kurja očesa igrajo važno vlogo pri vremenskih izpremembah in odlično vplivajo na odjugo in zimské navihle.

Smučar je jako družabna žival in živi najraje v gruči. Samice se koristno držijo s samcem in jo le težko razločijo od njega.

Od kenzurja se smučar loči po tem, da ne nosi v malhi mladicev, ampak zalozo letvin. Smučar je v bistvu mesojede in se v glavnem hrani s konzervami. Vendar ne zamejuje rastlinske hrane, tako kislj kumare, rdeče paprike, poraditnikov in kislega zella, če se pod njim skriva klobasa. Njegov apetit prav za prav nima določene meje in ne prizanaša niti kvargelinom niti vitaminom.

Smučar je krotek in neškodljiv. Ker nima varovalne barve, je izpostavlen velikim nevarnostim. Posebno prežijo nanj čvrlinčarji in hotelirji, ki goje nepopolno ljubezen do

njegovih žepov. Navadno ga love z reklamami na nizke cene, solidno postrežbo, toplo in mrzlo vodo. Smučar je po zakonu zasližen vse leto, razen v vročem poletju. Loviti ga sme v tem času edino davni iztirjevalec. Tudi je po zakonu strogo kaznjivo nastavljanj amučarji pasi ali zastripjeno maso. Dogaja pa se sveda tudi to! Samice so neželje. Zato jih love na najrazličnejše načine. Patični nastavljanjo zlatenino in svilo, nemančji in skupobji pa mamijo s sladkajšimi pismi in zaljubljenimi stihii. In nekateri se baje zelo udomačijo.

Smučar ne pozna cerkvenih praznikov in se ženi tudi v postu, ker je takrat še dosti snega. Prirojen strah pred oltarjem ga pozosteo čili v divji zakon. Kadar se smučar izjemoma rode dvojički, je od vsejga ves divji in se navadno do nazavešti namia. Mndiči so jako neokretni in jim zrasejo smučii pozneje.

Ako zasluje brhko smučarko po več samicev, nastane med njimi ljuta borba. In marsikateri smučar, ki so prestale že vse mogoče napore, so se ob takih in enakih prilikah razčesile na prevročih bitkah tekmovalcev. Smučarka počaka v takih prilikah na konec boja in pobege z zmagovalcem v kletko sv. zakona. Samce nato izžubij priščno bojevitost in zamenja smučii za hišne conate. Obratno pa ona pridobiva na bojevitosti in je samce pozosteo prikleni zama-njati pločevinasto ali lončeno kuhinjsko orodo s aluminijasto, ki je trpežnejša in lažja.

Smučar spi najraje na skupnih ločičih in opozarja a svojim amrčanjem daleč nakoli svojo okolico nase. Od tod tudi nazovno im. Stari Slovani so za nameraj nazivali in ga še danes pravilno nazivajo: »smřarč«.

TEDEN DNI FILMA

Ramon Novarro

Ze-dolgo ga nismo videli na platnu. Sodelili smo, da je izginil. V zadnjem času je malo manj snimal, ker se je bavil z enim največjih svojih dosedanjih del. To delo je na programu Elitnega kina Matice in nosi naslov »Sin Indije«. V to delo je položeno vse razkošje Orienta in mistika Indije. Razkošno bogastvo, ki vlada v tem filmu, je tako, da zatemi vse one dose-

danje filma, ki so nam pokazali Indijo, nje ljubezen in čar. Delo je ustvarjeno po noveli »Mr. Issacs« izpod peresa F. Mariona Crawforda v režiji J. Feyderja. Vsa zasedba je prvovrstna, kakor je seveda najodličnejša tudi fotografija in godba. Indijska mistika in čar prideta v tem delu do take veljave, da potrdi resnico v besedah: »Svet uniči vse ono, kar je lepega, samo ljubezen ostane večna, kajti samo z njo in zaradi nje je življenje večno lepo.«

Roman žene

Tudi življenje piše romane. Samo ti so krvavi in vsak list in vsaka stran ima svoj pečat — solzo. Človeške strasti, sprožene in svobodne, so bestija, kakršne ni niti v kraljevstvu zveri. Žival ve za svoje meje, človek ne. Človek lahko živi tja v en dan, pijan slave, bogastva, ljubezni in strasti. Pride dan, ko tudi življenje samo reče: Dovolj! Takrat se v človeku vzbudi ena zavest, da človek hoče postati spet človek. Vrniti se hoče v svoj tir. Ali težka je človeku pot nazaj. Svodi po potih, po katerih ni vrnitve.

Kos takega življenja nam pokaže Mac Frick v vefilmu »Sestra Angelika«. Zajel je tragedijo žene, ki je hodila po potih, kakršna ne dovoljuje povratka v življenje. Samo ona je rešitev Samostanska celica. Tu se ženska zruši v naročje miru, da leč od zlobe, daleč od hrupa in šuma najde mir ona, ki ni poznala miru. Vse, kar je zlo, jo je doletelo v življenju, strastna ljubezen, prevare, intrige, ječa, vse, — samo zaradi one velike ljubezni.

Film je bil sniman v Pragi, glavno vlogo igra slavna igralka Suzana Marville. Delo ima malo dialoga, zato pa tem več gest in godbe, ki izraža več, kakor beseda. »Sestra Angelika« je takšno delo, kakršna naša publika ljubi in ji rada gleda.

Predor

Kip Svobode, nebotičniki, orjaški hoteli, rafinirani fotoreporterji, vse se vrti pred nami. Avtomobil za avtomobilom drvi pred elegantni hotel »Astoria«. V vrtu na strehi 100 nadstropnega hotela se danes vrši velika in važna konferenca. Od izida konference milijardierjev zavisi uresničenje orjaškega načrta: gradnja predora, ki naj zveže Ameriko z Evropo. Tu v tem vrtu visoko nad zemljo vlada baš sedaj grozna atmosfera. Navdušenje onih, ki hočejo uresničiti projekt in intrige in spletkarenje onih, ki jim je izvedba tega dela na poti. Svet se zanima za izid. Množice se zbirajo pred hotelom. Čujejo se glasovi za in proti. Vse se vprašuje, kaj bo.

Elegantna uvodna reportaža vefilma, kjer se ni stidelo na eleganci, velikih gradbah in nastopanju množice. Vse je vpoštevano kar vzbuja senzacijo, kar je močno in deluje na človeka, kot bi to bila resnica. Ne manjka v delu tudi zdravega humora. Množica hoče slišati pogajanja na konferenci. Potajno nekdo vtihotapi mikrofona. Scena za sceno se nam pokaže. Pogajanja finančnih magnatov in milijardierjev nam stopijo pred oči. Po tej srečno izpeljani reviji vefilma Newyorka stopi pred nas glavna oseba projektanta in konstruktor Mac Allan. Nosilec te vloge je Paul Hartmann, znani in priljubljeni karakterni igralec. Njegov nasprotnik odnošno špekulant je Woolf, ki hoče iz mno-

Mlad kavalir

Elegantna deška obleka za svečane prilike

žice onih, ki čakajo na gradnjo predora, zaslužiti milijone.

Vse drvi pred nami. Bari, valček in rumba, razkošna stanovanja ameriških magnatov, razkošje finančnih Krezov. V tem filmu vidimo reportažo dejanj tako, kakor je še ni filmska industrija uporabljala. Tehnika ilustriranja je tako močna, da zadivi svet. Genialnost, hipereleganca, senzacionalna katastrofa in nje učinek na množico so tako podani, da se oni del kriminalitete, ki se v filmu pokaže in ki je povzročena po špekulacijah in saboterjih, dobi pečat grandioznosti in prevzame publiko kakor se to redko dogaja v filmih.

Zatohli predor se razsvetli, v njem rijejo po zemlji tisoči do pasu gothi teles. Vrtalni stroji šume, dim in pot se meša s krikom in pokom detonacije min. Tu pa tam zaslišimo težko pesem delavcev. Šale in dvopiti onih, ki rijejo zemlji v osrčje. Frak stoji tu ob razgaljenem od dima zamazanem in potnem telesu. Šop nagelčkov med svežnjem dinamitnih patron. To je mešanica, ki daje filmu kozmopolitičen značaj.

Ako govorimo o značaju filma, moramo izdejan priznati, da je to delo, ki nam pokaže, na kakšen način se morajo ljudje boriti, da zmaga njihova ideja. Povsod pri vsaki stvari ima ljudi, ki hočejo stvar ovirati, ker jim to na ali oni način križa račune. Film »Predor« je boj za uresničenje ideje. Vse se vrti samo okrog ideje

Joško Sottler, šef recepcije, Rogaska Slatina.

V Crikvenico na kongres

Vtisi s hotelirskega kongresa, drobiž s potovanja

Priznati moram: Na decemberski kongres hotelirjev v Crikvenici sem potoval s posebnim zanimanjem. Iz napovedanega dnevnega reda sem posnel obilno snov, ki naj bi se obravnavala na kongresu. Samo važne, aktualne stvari, tako snacija hotelske industrije, ukrepi, kako pripraviti naš turizem do čim večjega podviga itd. — skoraj vse naloge, ob katerih tudi naša širša javnost ne bo mogla, ali vsaj ne bi smela ostati ravnodušna. Turizem s hotelirstvom v širšem pomenu namreč ni samo prevažna narodno-gospodarska panoga; ni manj pomembna ni kako se oboje očituje v zasebnem gospodarskem oziru. Kriza v turizmu slabša, zmanjšuje dinamiko hotelirstva; kriza hotelirstva in ugostiteljstva sploh pa povzroča zle, čisto eksistenco ogrožujoče posledice tudi za druge prihodnje sloje, za producete kot za trgovce, obrtnike itd. Za vse je hotelirstvo tista tranzitna točka, brez katere ne bi bilo dohoda do turističnega tržišča.

Da ima v naši državi turizem vse naravne pogoje za naravnost nesluten razvoj, o tem si je menda na jasnem vsakdo, ki ima vsaj nekaj širšega obzorja. Kar razvoju našega turizma še manjka, je v človeških rokah. V interesu stvari pa bi bilo, da se tudi ta minus odpravi. Čimprej in temu cilju treba odločnih ukrepov oblasti in inštitucij, smotrnega dela turističnih činiteljev, predvsem dosedanjih pionirjev na tem polju: kar pa je tudi potrebno, je, da se vzgoji smisel in čut splošnosti — tudi kmetskega podeželja — za tujski promet. Morda ne grem predaleč, če trdim, da smo vprav v poslednjem oziru še nedorasli, jedva preko otroške dobe svojega razvoja.

Brez dobrega hotelirstva ni tujkega prometa v današnjem pomenu; kajaj hotel je tučen drugi dom, a na to se pri nas še vedno prerado pozablja. Če reklamiramo pomoč turizmu — materialno in moralno — ne smemo zato prezreti prevážne mu komponente: hotelirstva. Danes, v težkih časih gospodarske stiske, zasluži hotelirstvo dvakratne pomoči in pozornosti. Hotelska industrija namreč ni noben luksuz, marveč potreba, ki je tem večja, čim večji je tujski promet neke zemlje, po kakovosti in številu.

Naše hotelirstvo, zlasti turistično, je po večini mlado; zgodna konjunktura leta so minila; doslej speče otroške boleznice ga tarejo spritno krize, če pa vztraja v času depresije, ni to zato, da si umetno podaljšuje življenje, temveč da se, svestno potrebe obstanka in življenjskega pomena, pripravi in usposobi za velike naloge, ko pridejo zopet boljši časi.

Čeprav pa naše hotelirstvo želi in po rečenem tudi upravičeno pričakuje več in boljše razumevanje za svoje potrebe, vendar bo moralo sed — kakor je to pne povsod — predvsem po samopomoči. Najizdatnejša samopomoč bo v krepki, edinstveni, na zunanji složni organizaciji, v strokovnem in turističnem izpolnjevanju, pa tudi v izkazovanju vzajemne pomoči. Na kongresu v Crikvenici so bili storjeni v tem pogledu krepki koraki naprej. S kakim uspehom, to bo pokazala bodočnost, na hotelirskih samih pa je, da dokažejo, koliko so enotni in homogeni v svojih stremiljenjih res tudi — v praksi.

Nekaj bežnih vtisov s potovanja v Crikvenico. Ze spotoma sem izvedel, da bo eta Slovenija in Zagreb na kongresu slabo zastopana. To me je nekoliko motilo, kaj sem hotel!

Zagrebski glavni kolodvor je vedno poln potujočega sveta. Prava mešanica potnikov, po narodnosti, socialnem položaju in oblekah. Vprava narodne noše ustvarjajo izredno slikovitost. V kolodvorsko restavraciji red, fina, solidna postrežba, razmeroma nizke cene. In vskit temu nas je v II. razredu restavracije jedva 10 gostov, dočim je III. razred prenatladen i boljših gostov.

Na peronu pred odhodom vlaka: Opazim prihajajočega mladega gospoda, skoraj giganške postave, kateremu nosi starejša, šibka ženska do 80 kg težak kovčez. Sirota je vsa upehana; za nagrado dveh dinarjev komaj izusti besedico: hvala. Dočim nekateri očividci pomilujemo žensko, vidimo gnev, čujemo psovke navzočih prtljagomorcev. Pri današnji brezposelnosti je vsak najmanjši zaslužek dober in kdor je koncesioniran, že celo ne trpi konkurence...

V vlaku proti Sušaku. Ta proga je gotovo aktivna, ako so vlaki vedno tako napolnjeni ko tokrat: jedva še ujamemo sedež. Vagon staromodan s kratkimi klopmi; da bi človek ležel, tudi ob razpoložljivem prostoru ne bi bilo mogoče. Sopotniki mešani; prevladujejo kmetje in de-

in misli na uresničenje tega giganškega projekta.

Mac Allan sicer tu ni pokazan kakor središče in glavni junak, on je samo nekaka svetla točka v boju za idejo in je član množice, ki hoče dela in ustvarjanja. Tu ni posameznih junakov, junaki so vsi, vse je prežeta ideja, ona jih vodi in sili v ospreje. Četudi Mac Allan na nekem delavskem shodu izgovori nekaj junaških besed, vendar ni še postal junak, on je postal tu samo nekak vodja in nosilec ideje.

Ni v tem delu tipičnih figur, vsi so delavci in tvorci. Tudi oni saboterji in špekulanti se zgube v množici, tudi oni samo nosijo nekaj, kar spada k gradnji predora. Tu so vse figure od špekulanta in jobberja pa tja do idealnega inženjerja.

Danes sem občutilo, kako se svet odraža od delavskih množic in njihovih naporov in bojev. Oni so samo nekak mehanizem dramaturgije, zakopani v rov, so žrtve in nič več. Četudi preboj ameriške in evropske kolone slavi zmago dela.

To delo smemo smatrati za največjo epopejo človeškega duha in je mojstrovina, ki pokaže zmago ideje nad intrigantstvom in zmago volje nad naravo. Slavi poraze, iz katerih vstaja zmaga.

Tino Pottiera, naš dalmatinski rojak poje v filmu »Noč v Benetkah«. Ta film je žel povsod velik uspeh in je ocenjen kot prvovrstni pevski film, v katerem je pevec ozko povezan z dejanjem. Poje, ker dejanje vedno zahteva. Ta film po svoji vsebini ne zastaja za znanim filmom Jana Kiepura »Pesem za Tebe«.

izrabljena. Ni lahko življenje na Krasi; pri nas, kjer zemlje ne stradamo, tega ne razumemo.

Sušak, obmejno mesto in pristanišče s svojimi 15.000 prebivalci. Po pobočju vile med cipresami, tršjem in breskvami, ob pristanu skladišča raznega blaga in gorlesa. Trgovina, izvoz tako — tako. Tam preko kanala (na Reki) pa je, pravijo, sploh popolno mrtvilo.

Ob 8. krene od obale »Senja«, mali tovorni brod za lokalni promet med obreznimi lukami. Vreme pomladno toplo, morje mirno, je lahek vetrič veje. Razen tovara in pošte praznina in dolgočasje na brodu; saj ni vseh potnikov niti 20, od teh komaj 7 v II. razredu. Drugače pa je vznja zelo prijetna in poceni: 24 Din za pot od Sušaka do Crikvenice. Spočetka smo vsi potniki v obednici. Par požirkov dobre silovke po prečuti noči vidno poživili. Iz elegantnega jedilnega lista se poučim o cenah in o »composition des repas«. Opoldanski menu 20 Din, za enako ceno večerja, popolni (dunajski) zajtrk 10 Din, 1/4 vina 2 Din, steklenica rogaške slatine 5 Din. Plačilni toži, da je promet slab, a zaslužek še slabši. Tudi v sezoni baje ni bilo bolje, čuti se konkurenca velikih brodov.

Mimo Bakarskega zaliva v Kraljevico. Tu prvi pristanek izza Sušaka. Ob pristanišču hotel »Union« s spuščeni zaluzjama, znak da pozimi ne obratuje. Dalje desno zapazim brodogradilišče »Yarrow«, ba je največje v Jugoslaviji. V popravilu ali predelavi so imeli baš brod ponosnega imena »Ljubljana«. Sv. Jakov je drugo pristanišče, kjer razkladajo tovor, predajajo pošto in sprejemajo novo. Vstopi edini potnik: župnik iz okolice. Prijetno kramljava do Crikvenice. Prihaja vsako leto v Slovenijo. Ljubi naše kraje, posebnost planine. Bil je že povsod, z izjemo zdravilišča; tja pojde Sebe, ko bo bolan. Pravi sin Velebita, silen in, čeprav že 60-letnik, zdrav ko riba. Poveljuje tujski promet Slovenije, a biča enako prostodušno, kar je slabega. Da je slabega se dosti pri nas, vemo sami, še več pa vidijo in vedo naši gosti. Tako tudi on, toda evo nekaj drastičnih doživljajev njegovih:

V nekem mariborskem hotelu mu je zadrževala sobarica, da bo imel prahu in hrusta dovolj v dodeljeni mu sobi. Razumljivo, da ga je ta iskrenost nekoliko presenetila. Nekje blizu Izvira Savice je plačal za malo porcijo rdeče pese 5 Din, glavna jedila pa so bila neprimerno cenejša. Na ugovor, češ, da te cene niti na Jadranu nikjer ne zahtevajo, so mu kratkoma zabrusili, naj drugič pač pese ne je. Ko je potoval nekod v družbi starejših oseb peš v hribe, se je zgodilo, da so začele nekatere osebe pešati. Poleg tega je pričelo deževati, a do cilja je bilo še kake pol ure. Naprosili so voznika, ki je vozil s konji prazen kmetijski voz v isti smeri, da jih vzame na voz proti plačilu 150 Din. Odklonil je, češ, da mu službo-dajalec tega ne dovoli. Na ponovno prošnjo se je sicer omeščal, vzel pa je na voz le dve osebi, dočim je sprejem nadaljnjih treh oseb z zaslužkom vred odbil. Ne prošnje, ne dež, ne okolnost, da so bili konji spoditi in da je bilo na vozu dovolj prostora za vse — nič ni pomagalo. Sreča, da so take in silne dogodivščine omejene na posamezne primere in sreča je tudi, da resni, pravi gosti iz njih ne delajo vprašanja. Da pa so ti polavi neprijetni in kolikor toliko vendarle v škodo dobremu glasu našega tujkega prometa, o tem ni dvoma. Zato v širše plasti podeželja

tudi več prosvete v tujko-prometnem pogledu.

Na cilju: v Crikvenici. Par nosačev me obkoli; veliko jih ni, zakaj malo hotelov obratuje. Odločim se za hotel »Crikvenico«. Dobim lepo udobno balkonsko sobo s prekrasnim razgledom na morje. Cena primeroma nizka. Po jutranji toaleti v občinsko posvetovalnico, kjer se hotelirski kongres pravkar odpravlja.

(O kongresu prihodnjič)

Čepica iz astrahanovine

Najnovejša moda pokrival v Parizu

Mali oglasi

Službe išče
Vrsta beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (25)

Soba odda
Vrsta beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (25)

Mesto hišnice
ali pospeševanja posredniških sob 150 samaka nes. Posrednik na og. odd. »Jutra« pod »Pridan«. 1140-3

Mlada pletilja
išče službo. Naslov v og. odd. »Jutra«. 1137-2

Sivilja
izvršena moč, zmožna tudi boljših del, išče mesto. — Delat: gre tudi na dom. Posrednik na og. odd. »Jutra« pod šifro »Izvršena moč«. 1136-2

Služkinja
vršena kuh. hišnih del in šivanja, pridna ter poštena, išče zaposlitev. Naslov v og. oddelku »Jutra«. 966-2

Zagar
izkušen kolar, išče službo. Naslov v og. oddelku »Jutra«. 965-2

Razno

Vrsta beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (57)

Telefon 2059

PREMOG
suha drva

POGAČNIK
Bohoričeva ul. št. 5

Brez posebnega obvestila.

Občina Ljubljana
Mesni pogrebni zavod

VIKTOR ROHRMANN naznanja v svojem in v imenu svojih otrok ROZI, MIMI, MILENE, inž. VLADIMIRJA, DANICE, VERE poročene MÜLLERJEVE in MIRE poročene POLLAKOVE, da je njihova srčno ljubljena, zlata soproga in mamica, oziroma tašča, gospa

Roza Rohrmann

soproga trgovca in posestnika

v soboto, dne 13. t. m. po kratki, mučni bolezni, Bogu vdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 15. januarja 1934 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 28, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi truplo preblage rajnice v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 14. januarja 1934.